

ПЕНЗИЈСКО ОСИГУРАЊЕ



ГОДИНА XL • БРОЈ 23 • БЕОГРАД, 15. ДЕЦЕМБАР 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК



Свети Никола, најчешћа српска слава

ГОВОРНИ АУТОМАТ



0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

АКТУЕЛНО

За пензионере који су
радили и у иностранству

И СРАЗМЕРНЕ ДО
МИНИМАЛЦА

• Страна 6

У ЖИЖИ

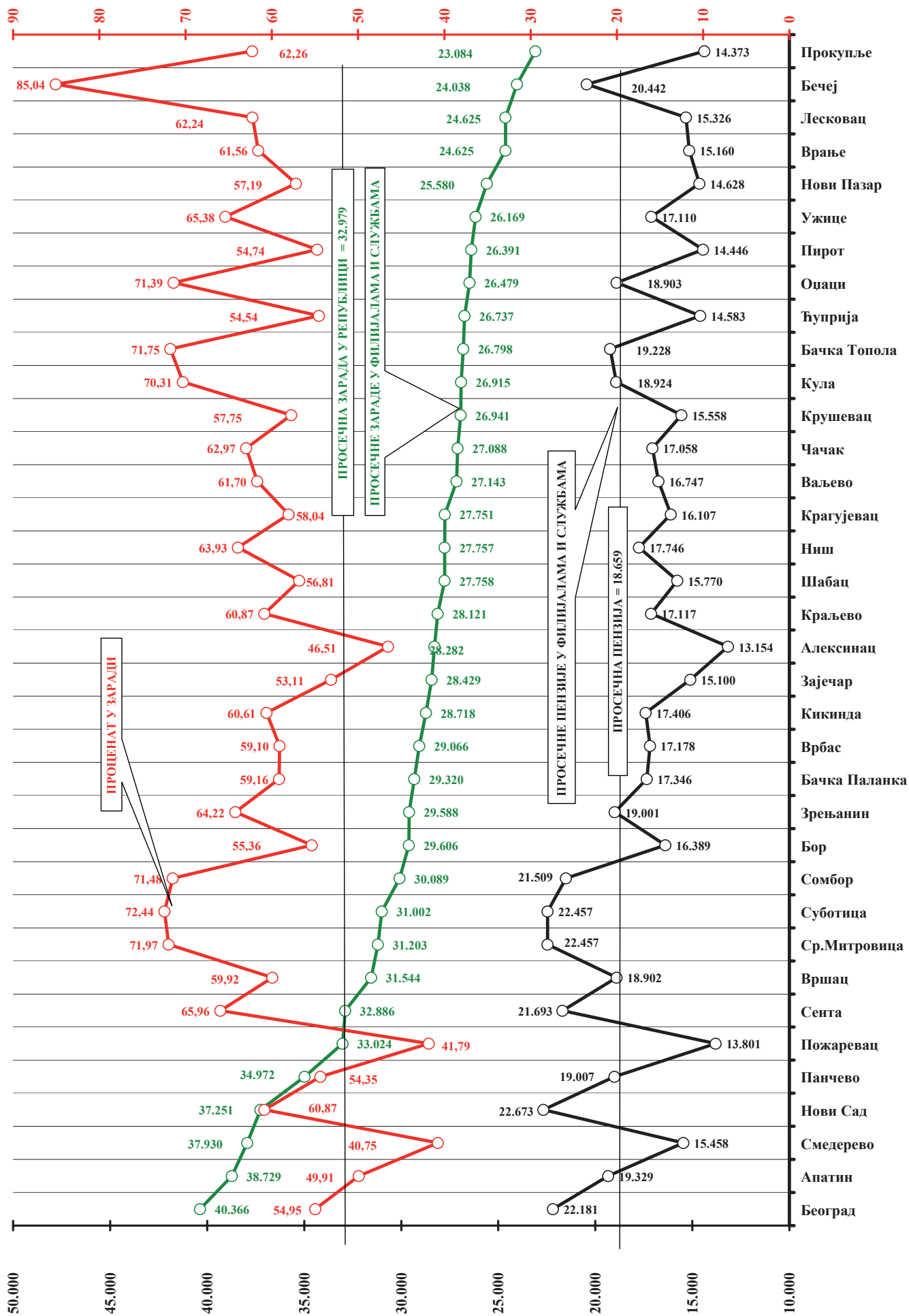
Засад једина сигурна
повишица у ПИО

ДО ПЕНЗИЈЕ ЈОШ
ПОЛА ГОДИНЕ

• Стране 8 и 9

У ОВОМ БРОЈУ ДОДАТАК: ВАШЕ ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ

ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ, ПРОСЕЧНЕ ПЕНЗИЈЕ И УЧЕШЋЕ ПРОСЕЧНЕ ПЕНЗИЈЕ У ПРОСЕЧНОЈ ЗАРАДИ ПО ФИЛИЈАЛАМА И СЛУЖБАМА У СЕПТЕМБРУ 2008. ГОДИНЕ (самосталне делатности)





НЕКАД БИЛО, САД СЕ БРОЈИ

Најбољи бизнис у Новом Саду

Некад је било најберићетније бити приватник у Новом Саду – тако бар показују подаци о пензијама које се данас исплаћују некадашњим самосталцима: с просеком од 22.673 динара, Новосађани су на врху по висини примања међу колегама у Србији.

Једва мање исплатив био је приватни бизнис у Суботици и Сремској Митровици, па у Београду, Сенти и Сомбору, а ни у Бечеју, ако је по висини пензија, није било лоше. Ту су, негде, солидно живели, рекло би се, и приватници у Апатину, Панчеву, Вршцу, Зрењанину, Бачкој Тополи... Већ јужније и некад је било – све тужније: с изузетком Нишлија, Краљевчана, Чачана и Ужичана, некадашње занатлије у осталим градовима Србије данас имају осетно нижа примања од севернијих колега.

Али, ма колико се својевремено причало о успешности некадашњег

✓ **1.071 пензионер самосталне делатности прима најнижу пензију од 11.088 динара, а 7.838 испод овог минималца**

✓ **2.288 корисника прима накнаду за помоћ и негу (12.930), 1.905 за телесно оштећење (2.974 и 1.324 динара), а 45 некадашњих приватника прима просечно по 13.223 динара на име половине инвалидске пензије**

Пензијског фонда ПИО самосталних делатности, његови бивши осигураници данас ипак нису у богзна каквој берићети: свих 49.635 корисника у октобру је имало припадности чији је просек досегао тек 21.321 динар, а 29.969 (60 одсто) пензионера самосталних делатности примило је прошлог месеца мање од овог просека.

Иако су занатлије, адвокати и остали приватници неретко настављали да раде и дуже од пуног стажа, ни један међу њима не добија ни највишу пензију од 96.722 динара за 40, а ни максималну од 102.767 динара која је могућа по новом закону за оне који су 42,5 године радили са највишим зарадама.

С. Ч.

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР: Горан Лончар. ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Славица Чедић, e-mail: scedic@pio.rs
РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, СЕКРЕТАРИЈАТ: 011-2017-437 факс: 2017-418
РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ика Митровић,
021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011-2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају

Електронско издање: www.pio.rs/glas-osiguranika

У корак с инфлацијом

Савез пензионера Војводине, који од Владе Србије тражи да се измени одлука о замрзавању пензија у наредној години, подржали су и Савез инвалида рада и Удружење пензионера „Независност“.

– Ми у Савезу имамо обавезу да бринемо и о материјално-социјалном



положају пензионера, а у Војводини има више од 30.000 ветерана рада који примају најнижу пензију од 11.088 динара. Насупрот томе, сведоци смо да се у последњих неколико месеци јавност окренула против пензионера, као да је 10 одсто ванредног повећања пензија узрок инфлације и свих проблема у друштву. Посебно није добро што ће се пензије замрзнути у наредних 15 месеци и што ће ово усклађивање пензија неутралисати и Законом предвиђене индексације од 1. јануара (ванредну), 1. априла и 1. октобра 2009. године – рекао је Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, на прослави Међународног дана инвалида у Инђији.

Он је напоменуо да су трошкови живота већ у октобру повећани за 1,9 посто, што се може очекивати и у наредним месецима, па ће се и ефекти октобарског повећања брзо испитати.

– Залагаћемо се да се пензионерска примања у наредном периоду усклађују према Закону да положај корисника пензија не би био лошији него пре доношења Уредбе о ванредном повећању пензија од 10 одсто – објаснио је Милан Ненадић.

Савез пензионера Војводине је о овим захтевима обавестио премијера Мирка Цветковића, Министарство рада и социјалне политике и Министарство финансија у Влади Србије.

Синдикати траже ОКУ

Синдикати запослених у јавним службама захтевају од Народне скупштине Србије да одложи усвајање предлога закона о буџету за 2009. годину који је утврдила влада док њиме не буду планирана средства за примену Општег колективног уговора.

Реч је о 40 милијарди динара, колико је потребно обезбедити да би запослени у јавном сектору следеће године примали накнаде за топли оброк и регрес, предвиђене Законом о раду и прецизиране Општим колективним уговором.

Председник Савеза самосталних синдиката Србије Љубисав Орбовић захтева планирање средстава у буџету за примену ОКУ од 1. јануара, како је и договорено приликом потписивања анекса овог документа. У противном, најављује организовање серије синдикалних протеста и штрајкова следеће године.

Маркице за оверу

Здравствене легитимације свих категорија запослених, било да раде код послодавца или се баве приватним бизнисом, од нове године биће овераване лепљењем маркица у постојеће здравствене књижице. Маркице следеју и члановима породица запослених преко којих су осигурани.

Све фирме би, стога, требало да се обрате надлежној филијали здравственог осигурања (према адреси предузећа) и да за своје раднике преузму потребан број маркица.

Пензионери, пољопривредници и незапослени ће, као и досад, књижице оверавати у филијалама Републичког завода за здравствено осигурање, печатом који доказује право на коришћење здравствене помоћи о трошку Завода.

Књижице ће се свима оверавати на шест месеци, сем пензионерима којима ће бити трајно оверене.

Важно је истаћи да се, засад, за оверу здравствених књижица неће тражити доказ о плаћеном доприносу за здравствено осигурање.

Војсци потребни професионалци



На првом сајму запошљавања у новосадском Спенсу, који је 10. децембра град организовао у сарадњи са Националном службом за запошљавање, међу 30 послодавца који су понудили посао за више од 400 радника наша се и Војска Србије: за 90 слободних радних места тражили су се психофизички здрави момци (услов одслужен војни рок) и девојке до тридесет година живота, који би радили у Новом Саду, Панчеву, Бачкој Тополи и Сремској Митровици.

Уз плаћено социјално осигурање, чак и за чланове породице, почетна плата је око 24.000 динара.



Веће партиципације

Партиципације за лекарске прегледе и лекове од 1. јануара 2009. године требало би да се, са 20, увећају на 50 динара – одлучио је Управни одбор Републичког завода за здравствено осигурање.

Од учешћа у трошковима здравствених услуга и за лекове били би ослобођени сви чији су приходи по члану домаћинства нижи од минималне зараде у држави. Партипације ће бити поштеђени и самци са месечним примањима испод минималне зараде увећане за 30 одсто.

Да би ова одлука почела да се примењује, неопходна је сагласност Министарства здравља, а затим и Владе Републике Србије.

Рампа и у Пиротској филијали

Филијала Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање у Пироту ових дана обрадовала је осигуранике и кориснике савременом прилазном рампом за особе у инвалидским колицима. Ова рампа је покретног типа и за неколико секунди се монтира преко степеника који деле лифт од улаза у зграду.

– Тиме смо желели – каже Бранко Јакшић, директор Филијале – да побољшамо ниво услуга. Код нас свакодневно долази много људи, међу којима и велики број оних са инвалидитетом. Рампа кошта

око 40.000 динара, а изградили смо је од сопствених средстава за текуће одржавање. То је на неки начин и наш скроман допринос обежавању 3. децембра, Светског дана особа са хендикепом.



За паоре 11 милијарди динара

Следеће године ће регистрованим пољопривредним домаћинствима за субвенције, које су повећане на 12.000 динара по хектару, из аграрног буџета бити издвојено око 11 милијарди динара, изјавио је помоћник министра пољопривреде Милан Стегић. Право на субвенције имаће пољопривредници који се баве пољопривредном производњом и редовно уплаћују пензијско и инвалидско осигурање, док правна лица неће имати то право.

Ове године право на субвенције за ратарску и повртарску производњу остварило је око 265.000 регистрованих газдинстава и до краја године за те намене биће исплаћено око 14 милијарди динара. Исплата субвенција обавља се по убрзаној динамици, па се дневно исплаћује 500 милиона динара, казао је Стегић, и додао како очекује да ће до краја године бити исплаћене све субвенције.

Чекови пре празника

Републички фонд ПИО планира да сви пензионери своје припадност добију благовремено да би ваљано дочекали празнике: налог за исплату децембарске пензије корисницима из категорије самосталних делатности биће, по свему судећи, дат 30. децембра.

Други новембарски чек пензионери из категорије запослених стићи ће, већ уобичајено, такође пре празника: почетак исплате планира се за 24. децембар. Пензионисани пољопривредници другој половини прошломесечне накнаде могу да се надају од 20.

Иначе, први новембарски чек паори су добили 5, када и војни пензионери, а исплата бившим запосленима почела је 9. децембра.

О хрватским пензијама

Делегација Србије на Форуму Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице у Женеви, коју је предводио потпредседник српске владе др Јован Кркобабић, положила се, на неформалном састанку са представницима Хрватске, за решавање имовинских проблема, пензија и свих других тешкоћа са којима се суочавају избеглице из ове државе у Србији.

– Укупна клима креће се ка вољном приступу решавању избегличких проблема у Европи и шире. Ставови и аргументи делегације из Србије прихваћени су коректно и са уважавањем – нагласио је потпредседник владе.

За националне 247 милиона динара

Предлогом буџета Србије, у 2009. години за националне пензије уметницима биће издвојено 247 милиона динара, 31 милион више него што је ребалансом било одређено за 2008. годину.

Државни додатак на пензије, који се уметницима исплаћује доживотно, и у наредној години биће 50.000 динара месечно, а Министарство културе требало би и у 2009. да распише конкурс за нове добитнике националних пензија.

ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ КОЈИ СУ ДЕО СТАЖА ОДРАДИЛИ
И У ИНОСТРАНСТВУ

И сразмерне до минималца

Коме обе пензије не прелазе 11.088, односно 8.300 (пољопривредници) динара, добиће разлику до најниже пензије у Србији

Сви пензионери који примају сразмерне пензије јер су део радног века провели радећи изван земље, а сабране обе пензије, овдашња и страна, не премашују им износ од 11.088 динара, добиће крајем месеца, уз други новембарски чек, обавештење да могу да поднесу захтев за утврђивање минималне пензије. И, уколико се утврди да су добро прерачунали своје припадности, могу се надати разлици, односно доплати до износа најниже пензије у Србији.

– Обавештење о могућности подношења захтева за утврђивање минималне пензије самосталци ће добити уз први децембарски чек, пошто су им већ исплаћене припадности за новембар – каже Милица Матковић, начелник Одељења за исплату пензија у Сектору за информа-

циону технологију Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Приликом израчунавања износа пензије из иностранства, пензионери са сразмерним пензијама који сматрају да су им припадности ниже од поменутог износа, за обрачун треба да користе средњи курс валуте (земље у којој су радили) на дан стицања права на пензију. Уз захтев за одређивање најниже припадности требало би да доставе и решење о инопензији.

Према речима Милице Матковић, обавештење уз други новембарски чек о могућности да им се пензија увећа до 8.300 динара, уколико поднесу захтев, добиће и пољопривредници с пензијом нижом од овог износа.

Т. К.

Лакше до вештака

Осигураници из Лознице моћи ће од средине јануара потребне прегледе лекарске комисије да обаве у своме граду.

Како сазнајемо од др Дике Кајевића, начелника Одељења за медицинско вештачење у Дирекцији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, због великог броја осигураника (чак трећина) у Шабачкој филијали који припадају служби у Лозници, одлучено је да лекари-вештачи одлазе у Лозницу уместо да осигураници којима је потребно вештачење стручне комисије путују на преглед у Београд. Лекарска комисија ће у Лозници радити по потреби, а, зависно од дијагноза осигураника, одлазиће лекари-вештачи из тих области.

Још једна новина, која треба да приближи лекаре осигураницима којима је потребно вештачење, уведена је у Одсеку за медицинско вештачење Филијале Фонда ПИО у Нишу. У овом одсеку, у коме ради десет специјалиста, лекари су од 1. децембра почели да одлазе у кућне посете осигураницима и корисницама који, због болести, нису у стању да дођу на преглед.

Посете се не обављају само на територији града Ниша, већ у целој јужној Србији, дакле лекари ће проверавати здравствено стање осигураника у њиховим кућама и у Врању, Пироту, Прокупљу и Лесковцу.

Добра вест и за грађане Крагујевца и околине. Формиран је Одсек за медицинско вештачење и у Филијали Фонда ПИО у Крагујевцу у коме тренутно раде два лекара-вештака, а планирано је да их буде четири, наводи др Дика Кајевић, начелник Одељења за медицинско вештачење у Дирекцији РФ ПИО у Београду.

В. А.



Закон се поштује

Ближи се крај године и приводи крају друга овогодишња контрола донетих решења о пензионисању осигураника у Фонду ПИО. Марица Мићуновић, шеф у Сектору за ПИО у Дирекцији Покрајинског фонда, и њени сарадници контролишу да ли су

решења пристигла из 11 војвођанских филијала урађена у складу са Законом о ПИО: уколико нису, враћају се „на терен“ ради исправке. Контролори кажу да су у предметима које су досад прегледали углавном испоштоване одредбе Закона.



НОВОСАДСКА ФИЛИЈАЛА РФ ПИО БЛИЖА ОСИГУРАНИЦИМА И КОРИСНИЦИМА

Седам нових испостава

Све спремно да од првих дана 2009. почне рад свуда сем у Тителу, где се очекује да ће шалтери прорадити до пролећа

У Филијали ПИО у Новом Саду права из пензијско-инвалидског осигурања, осим Новосађана, остварују и грађани, паори и привредници општина Бачки Петровац, Беочин, Жабал, Темерин, Сремски Карловци и Тител. Да би око 25.750 осигураника и око 16.800 пензионера, који живе на територији ових општина, непосредније, брже, ефикасније, са мање трошкова и осталих потешкоћа остварили права, Филијала Нови Сад ће, до почетка наредне године, отворити испоставае у њиховим седиштима. Једино ће житељи Титела морати да се стрпе до пролећа, јер се још траже одговарајуће просторије за испоставу.

У Темерину просторије Фонда налазе се у згради Дома културе у МЗ Старо Ђурђево, у Бачком Петровцу и Беочину закупљене су просторије у домовима здравља, у Жабљу издвојени локал у трговачком комплексу, а у Сремским Карловцима у згради у центру, где је седиште поли-

тичких партија. Постоји, истина, још један предуслов за почетак рада испостава: да Телеком испуни чврсто обећање да ће до предвиђеног рока обезбедити линије и прикључке за рачунаре.

Илија Шакић, директор Филијале ПИО Нови Сад, оптимиста је, и објашњава које ће послове грађани моћи да остваре у испоставама:



Илија Шакић

– Ми смо и досад пружали услуге грађанима ових општина на терену – два пута недељно, али је после

урађеног посла наш радник морао да доноси документацију и рачунарски је обрађује у згради Филијале Нови Сад. Очекујемо да ће наше испоставе пружати услуге корисницима у овим општинама од нове године, осим у Тителу, у пуном капацитету: пет радних дана у недељи, са пуним радним временом (рад са странкама од 8 до 13 часова).

Већ смо систематизовали радна места у испоставама, обезбедили смо раднике, а и рачунарску опрему. Пре-

двидели смо да један радник, са средњом стручном спремом, ради све послове који се раде у писарници, да прима поднеске и захтеве, као и пријаве и одјаве и све постојеће обрасце из делокруга матичне евиденције. Он ће, такође, издавати све потврде и уверења за кориснике пензија са тог подручја. Други радник, са најмање вишом стручном спремом, радиће послове на контроли доприноса за тај терен.

– Дакле, предности отварања испостава су евидентне: приближићемо услуге грађанима у поменутих општинама, смањићемо им путне трошкове, уштедети им време, а и сама Филијала ће имати користи јер ће се растерити дела посла, док ће наши службеници моћи да раде у месту свог пребивалишта – закључио је Илија Шакић.

Шаховски речено, на потезу је Телеком Србије.

Мирослав Мектеровић



ЗАСАД ЈЕДИНА СИГУРНА ПОВИШИЦА У СРБИЈИ

До пензије још пола године

Испотиха, Влада је пре недељу дана посланицима упутила предлог допуне Закона о пензијско-инвалидском осигурању којим би се озаконило замрзавање пензија, накнада и општег бода током целе 2009. године

У 2009. години, када је реч о правима у пензијско-инвалидском осигурању, грађани Србији могу да буду сигурни само у једну једину повишицу: идуће године биће им потребно пола године више да би отишли у пензију.

Наиме, старосна граница за пензионисање оних који нису одрадили пун стаж (35 година за жене и 40 за мушкарце) у 2009. години подиже се за шест месецу у односу на овогодишњу: жене ће моћи у старосну пензију тек када напуне 59, а њихове колеге са 64 године живота.

И, то је засад све. Две седмице пре измака ове године,

надлежни још мудро ћуте о судбини актуелног Закона о пензијско-инвалидском осигурању, а његова допуна – већ недељу дана чека у предворју Скупштине Србије!

Наиме, Влада је још 8. децембра народним посланицима упутила ваљда никад краћи законски предлог: у свега два члана требало би да се озакони замрзавање садашњег новца (из октобра 2008) пензија, новчаних накнада и општег бода током целе 2009. године. Толико је наведено у првом члану Предлога закона о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању; други члан ту је само да каже да би ово залеђивање требало да ступи на снагу осам дана по усвајању и објављивању у „Службеном гласнику Републике Србије“.

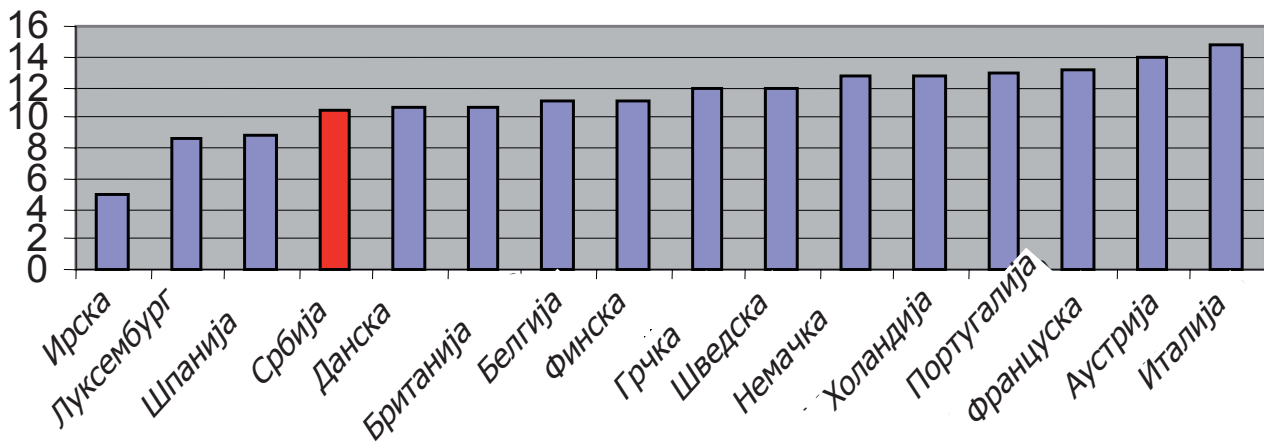
Да ли ће, а нарочито када, већ пословично ефикасни народни посланици разматрати и, могуће, усвојити овај предлог – видеће се. Ако га не би усвојили до краја године, пензионери би, по Закону који чека допуну, од 1. јануара 2009. требало да се надају трећем (и последњем) ванредном усклађивању припадности ако оне буду (а биће) који проценат испод 60 процената просечне овогодишње зараде, али и редовном усклађивању, истина само са трешковима живота, од 1. априла и 1. октобра. Додуше, пре првог редовног усклађивања у 2009. години има таман толико времена да би и садашњи посланици у Народној скупштини могли да стигну да благовремено измене закон. А јануарско усклађивање, кажу упућени, могли би да се „заобиђе“ и новим

тумачењем законских одредби: с обзиром на то, веле, да је закон, који је предвидео трогодишње „пеглање“ пен-

ка била је (и искоришћена) почетком 2007, а трећа 1. јануара ове године и – нема више!

оне који су одрадили пун радни век пре пензионисања), пре краја 2008, чуће се кад вице-

Удео расхода за пензије у БДП-у, ЕУ - 15 и Србија, 2006.

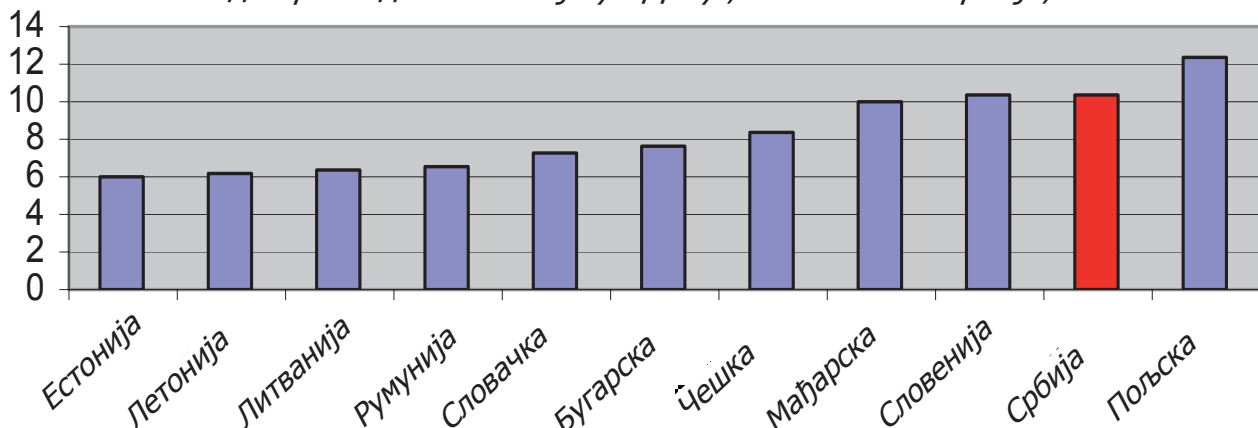


зија од 1. јануара до 60 одсто зарада, ступио на снагу првог дана 2006. године. Може се тумачити и да је то био први датум када су пензије могле, да

Да ли ће тако бити или ће надлежни у кабинету вицепремијера др Јована Кркобабића ипак покушати да спроведу бар нешто од онога што су на-

премијер, по повратку из Женева (где разматра проблеме избеглица), прионе на сасма домаће проблеме.

Удео расхода за пензије у БДП-у, ЕУ - 8 + 2 и Србија, 2006.



Извор: ЦЛДС

је требало (а није, јер су пензије биле више од поменутог процента), ванредно да се усклађују; друга таква прили-

меравали (рецимо, да смање распоне између највиших и најнижих пензија или да повећају најниже пензије за

Што се Владе тиче, она не одступа: у очекиваним приходима од безмало 700 и планираним трошковима од 750 милијарди динара (52 милијарде више од ребалансираних овогодишњих трошкова) – нема ни паре за повећање пензија, ни просечних ни најнижих, а ни разних накнада за туђу помоћ и негу, инвалидност...

У буџету је планирано 177,6 милијарди динара намењених пензијама, што покривању мањка у каси Фонда ПИО, што за исплате земљорадничких и других (виших) припадности по посебним прописима које је држава својевремено штедро одобравала.

С. Ч.

Скупља „грешна добра“

Влада је, између осталог, предложила укидање пореза на камате за девизну штедњу, али да би се републичка каса напунила колико је планирано предложеним буџетом, најављено је повећање акциза на цигарете, кафу, пиво и гориво.

Упитана зашто ће поскупети баш ови производи које користи највише људи, и то најчешће они с мање новца, а не, рецимо, алкохолна пића, министар финансија Диана Драгутиновић је новинару Б92 одговорила „зато што је економија наука великих бројева и ако хоћете да приходуете, онда је јако битно колика је потрошња; потрошња пива у Србији је много већа него потрошња вискија, а и пиво је јефтиније него у региону; алкохолна пића су већ скупа тако да би било доста шверца“.

– И, треће, оно што ја волим да зовем грешним добрима, најприродније је да буде највише опорезовано – рекла је министар финансија.

ГРАЂАНИ СЕ ЈОШ УГЛАВНОМ РАСПИТУЈУ О ОТПИСУ КАМАТА НА ПОРЕСКЕ ДУГОВЕ

Гужве крајем месеца

На шалтерима Пореске управе засад се траже листинзи о висини задужености, после чега се треба прерачунати може ли се главница платити до краја године

П риватници, предузетници, пољопривредници и остали грађани који имају неизмирене порезе и доприносе закључно с крајем прошле године ових дана углавном обилазе шалтере филијала Пореске управе у Србији, распитујући се шта и на који начин треба да ураде да би се решили баласта нагомиланих камата. За почетак, како сазнајемо у Пореској управи, узимају листинге да би видели колика су им тачно дуговања и пресабирају се не би ли успели да уплате цео износ дуга у ово мало преосталих децембарских радних дана. Јер, да подсетимо, Законом од 13. новембра пореским обвезницима

За шта је предвиђен отпис камате

Закон о отпису камата на одређене порезе и доприносе предвиђа да камате могу да се отпишу на дуговања за: порез на доходак грађана, укључујући и порез на приходе од самосталне делатности; порез на добит предузећа; порез на пренос апсолутних права; порез на наслеђе и поклон; порез на промет; порез на регистровано оружје; порез на фонд зарада; порез на финансијске трансакције; допринос за обавезно пежијско и инвалидско осигурање; допринос за обавезно осигурање за случај незапослености.

у Србији који имају дуговања за порез доспела до 31. 12. 2007. године омогућен је отпис камата уколико испуне одређене услове. Први и основни услов је да плате главницу „старог“ дуга, као и евентуални порески дуг из ове године и на њега обрачунату камату; ако то учине до краја ове године – имају шансу да им држава „опрости“ сву досад обрачунату камату на раније дугове. Изазов ове погодности

није мали: према досадашњем искуству, управо су камате (обрачунаване по стопи од 23,5 одсто годишње) те које су обесхрабривале дужнике – нарасту толико да по четири-пет, па чак и десет пута премаше главни дуг.

Ипак, ни за главницу дуга, очито, није лако прикупити новац, посебно ако се она гомилала неколико година. А и по нашој навици да се све обавља у последњи час, у Пореској управи очекују праву „навалу“ на шалтере у другој половини, а нарочито пред крај месеца.

За оне који се управо спремају да искористе ову привлачну понуду државе, најважнији је први корак: да у надлежној филијали Пореске управе узму упит у стање, то јест тачан износ дуговања, ранијих, а нарочито овогодишњих. Веома је важно да исказану суму дуга уплате истог дана јер, ако то не учине, камате на овогодишња дуговања (које се дневно рачунају) и даље ће расти. После само неколико дана стање неће бити исто, уплате тог дана неће покрити све обавезе, па ће захтев за отпис старих камата бити одбијен.

Следећи корак је подношење захтева за отпис камата, уз уплатницу о плаћеном дугу, на шалтеру надлежне филијале Пореске управе. Потом треба сачекати да се заврши процедура, за коју у Пореској управи кажу да ће бити једноставна и да неће трајати дуго, и – стићи ће решење о отпису 100 одсто камата.

И они који не успеју да се раздуже до краја године, ипак могу делимично да се ослободе овог баласта: уколико обавезе уплате до 31. марта следеће године, биће им отписано 75 одсто, а ако то учине до 30. јуна 2009, имаће право на отпис половине нагомиланих камата.

Весна Анастасијевић



Само за пензијско 134 милијарде

Дуговања Фонду ПИО за обавезно пензијско и инвалидско осигурање у последњих пет година увећана су више од десет пута. Наиме, 2003. године предузећа, пољопривредници и предузетници дуговали су доприносе у висини седам милијарди, а сада чак око – 80 милијарди динара. Када се обрачунају и камате, цифра се пење на скоро 134 милијарде динара. Несавесни послодавци и осигураници за обавезно социјално осигурање дугују држави и Фонду чак два годишња буџета за социјалну заштиту у Србији, али држава, бар према образложењу закона о отпису камата, рачуна да ће пружену шансу искористити тек сваки четврти дужник, односно да ће у овом поновном кругу „помиловања“ неуредних платиша бити отписано камата у висини 15 милијарди динара.

ДРЖАВА ОПЕТ БУЏЕТСКИМ СРЕДСТВИМА
ИЗМИРУЈЕ НЕПЛАЋЕНЕ ДОПРИНОСЕ

Стаж радницима дуг – газдама



У припреми поступак за повезивање радних година запослених у предузећима која још треба да се приватизују или која су у стечају

Надлежна министарства, како сазнајемо, ових дана треба да конкретизују договоре о томе како и на који начин да свим радницима у још око 480 српских фирми које су кренуле са приватизацијом или тек треба да крену у тај процес попуне „рупе“ у радном стажу, настале зато што им послодавци нису уплаћивали доприносе за обавезно инвалидско и пензијско осигурање. Истовремено, биће договорено и како ће се проблем решити у фирмама које иду под стечај. Да подсетимо, држава је већ буџетским новцем „повезала“ око пола милиона година стажа и тако многим радницима чији послодавци нису баш марили за то омогућила одлазак у заслужену пензију.

Проблем, нажалост, тиме није био решен, јер је приватизација тек узимала маха и почела да указује на раније пропусте, али и да отвара све проблеме које собом носи. Показало се, наиме, да су фирме оптерећене нагомиланим дуговима, па и неплаћеним доприносима. Уколико би их нови власник купио, а да о томе ни не зна (често су предузећима пред приватизацијом „опраштана“ сва дуговања) није се ни сматрао обавезним да плаћа оно за шта му нико није ни наговестио да постоји као дуг. А ако из приватизационих прихода није било довољно новца да се сва потраживања намире, радници су остајали без уписаних и плаћених, а поштено одрађених година стажа.

Управо зато, да би олакшала и убрзала процес приватизације, држава поново „ускаче“ са олакшицама за купце оваквих предузећа. На основу Закључка Владе Србије из априла прошле године, РФ ПИО је омогућио новим власницима предузећа да дуговања за доприносе

(која никако и ни под којим условима не могу бити отписана, нити могу застарети) плате у року од 360 дана. На тај начин су запосленима (којима се у пензијски стаж рачунају само године за које имају уредно плаћене све доприносе) одмах уписане и признате све године стажа, а нови газда је добио годину дана да „удахне ваздух и стане на ноге“, па да тек онда плати држави то што је дужан, а што је она уместо њега платила запосленима.

Ако је фирма плаћена на рате, хартијама од вредности или обвезницама старе девизне штедње, дуг се намиривао како би која рата била исплаћена. Да радници не би чекали док газда измири комплетну купопродајну цену, држава је прошле године одлучила да им стаж плати из буџета, а да се намирује како која власникова рата или обвезница дође на наплату. Радници ту нису имали никаква посла ни обавезе

у смислу подношења захтева или прикупљања документације. Њихово је било само да чекају да се поступак оконча и да, уколико би им те „повезане“ године стажа омогућавале пензионисање, поднесу за то захтев. На овакав начин, обавестио је чланове Управног одбора РФ ПИО на последњем састанку Иван Мимић, финансијски директор Фонда, држава је решила проблем рупа у стажу за око 28.000 запослених, а то је коштало близу 13 и по милијарди динара.

Да радници у још око 480 предузећа која тек треба да буду приватизована не би били у неравноправном положају у односу на све којима је држава до сада успела да, интервенишући буџетским парама, обезбеди сигурну пензију, настоји се да се на одговарајући начин реше и проблеми ових фирми и омогући и њихова приватизација. А она неће бити нимало лака јер су међу овим предузећима и многа чији је стратешки партнер држава (наменска индустрија, на пример). Један од предлога је да се њиховим потенцијалним купцима омогући још 90 дана, значи укупно 450, од момента куповине за исплату свих дуговања, па и доприноса за пензијско. Уколико би нови газда основни дуг платио у року од 360 дана биле би му отписане камате. Стаж би запосленима одмах био повезан, тако да они, као ни њихове колеге из претходних година, не би морали да чекају на уписивање зарађених година.

В. А.

Изузеци

Према препоруци Владе Србије, УО РФ ПИО је на последњем састанку донео одлуку о репрограмирању дуга на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за предузећа из система ИХП „Прва петолетка“ Трстеник која су у процесу приватизације на пет година.

На овом састанку донета је и одлука о повезивању стажа за запослене у фирмама „Зорка обојена металургија“ и „Зорка минерална ђубрива“ за период од 1. новембра 2004. до 15. марта 2007. године, док су предузећа била у закупу.

ПРЕДСТАВНИЦИ СРБИЈЕ И АУСТРИЈЕ У БЕЧУ РАЗГОВАРАЛИ О ПРИМЕНИ КОНВЕНЦИЈЕ

До визе још уз полису

Разматрана питања везана за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и за здравствену заштиту осигураника и корисника две земље

Држављани Србије који желе да посете Аустрију приликом подношења докумената за визу и даље ће морати да приложе и доказ о уплати полисе међународног здравственог осигурања и поред тога што је Споразумом о социјалном осигурању између две државе обухваћена и здравствена заштита. Аустријски званичници су у Бечу, на разговорима са представницима Србије почетком децембра, ово објаснили чињеницом да амбасаде „шенгенских држава“, у које спада и Аустрија,

издају визе које омогућавају улазак у све земље потписнице Шенгенског споразума, а одредбе конвенције односе се само на Србију и Аустрију. Односно, потврда да је неко здравствено осигуран у Србији, која би по конвенцији требало да буде довољна за улазак у Аустрију и евентуално лечење у случају хитне потребе у тамошњим здравственим установама, не може, сматрали су Аустријанци, да буде основ за доделу визе јер она омогућава улаз не само у Аустрију, већ и у остале државе „Шенгена“.

Ипак, чланови две делегације су се договорили да Аустријанци са својим надлежним органима покушају да нађу решење које би омогућавало доследно поштовање Споразума између две државе.

Размотрени су и начини поступања у вези са исказивањем стажа осигурања, при чему је договорено да се у прописане обрасце може уписивати само ефективно остварен стаж осигурања, а не и бенефицирани. Стручњаци обе делегације прецизирали су и поступке у вези са спровођењем лекарског вештачења и трошкова по том основу. Такође је детаљно разрађено и када и под којим условима стаж осигу-

рања може бити означен као привремен, у ситуацији кад није или не може бити коначно утврђен.

Грађани две државе требало би ускоро да добију и нове, двојезичне обрасце за спровођење конвенције о чијем садржају се такође договарало у Бечу.

Поред општих питања у примени Споразума, решен је велики број појединачних случајева, који су, из различитих разлога, неколико година били „на чекању“ у обе земље.

Имајући у виду да је успешно решен највећи број конкретних питања и проблема у спровођењу Споразума о социјалном осигурању, као и чињеницу да је од последњег састанка протекло доста времена (више од четири године), ови разговори су оцењени као веома ефикасни и успешни.

Делегацију Републике Србије чинили су представници Министарства рада и социјалне политике, Завода за социјално осигурање, Републичког фонда ПИО и Републичког завода за здравствено осигурање.

Договорено је да се наредни разговори органа за везу две државе одрже почетком 2010. године у Београду.

В. Анастасијевић



„Дани разговора“ у Београду

Пензионери и осигураници који имају стаж и у Србији и у Хрватској могли су 10. и 11. децембра у Дирекцији РФ ПИО у Београду да добију све информације о евентуалним проблемима које имају приликом признавања права из области пензијско-инвалидског осигурања у некој од ове две земље. Тада су, наиме, одржани „Дани разговора“ носилаца социјалног осигурања Србије и Хрватске са грађанима који имају нерешена питања из области ПИО у овим земљама.

Циљ оваквих разговора је омогућавање осигураницима и корисницима

да добију бесплатан правни савет и дођу до решења проблема који их муче. Према речима Александра Динића, координатора у Одељењу за пензијско-инвалидско осигурање по међународним уговорима, овакав начин комуникације са грађанима увек наилази на велико интересовање. За два дана, колико су разговори сада трајали, скоро 300 заинтересованих дошло је да потражи решење за конкретан проблем. Најбројнији су они који су још у радном односу у Србији, али имају одрађен део стажа у Хрватској који треба да потврде. Доста је и оних који већ при-

мају пензије зарађене у обе државе и сматрају да им нешто није добро обрачунато, па долазе да то провере. Све што је могуће решава се одмах, а оно на чему треба порадити евидентира се и људи у кратком року добију конкретне одговоре и решења за своје проблеме.

Следећи овакви разговори биће одржани у априлу у Загребу. Ове скупове, иначе, организују Савет Европе и Европска комисија за земље западног Балкана (Хрватска, БиХ, Црна Гора, Србија, Македонија и Албанија) и Турску.

В. А.

ИЗДАВАЊЕ ПОТВРДА ЗА УВОЗ АУТОМОБИЛА БЕЗ ЦАРИНЕ

Услов – решење о телесном оштећењу од 70 одсто

Лица са мањим процентом, у случају погоршања здравственог стања, могу са новом медицинском документацијом да затраже поновно вештачење

Познато је да многи осигураници, пензионери и особе са инвалидитетом преко Фонда ПИО прибављају потврде о степену телесног оштећења на основу којих могу да остваре олакшицу, односно ослобађање од увозних дажбина за увоз путничких возила. Недовољна обавештеност (на шта указује и питање у овом броју наше рубрике „Ви питате“) понекад доводи до непотребних неспоразума на шалтерима Фонда. Најчешће странке инсистирају да добију потврду на основу налаза лекара и слично, а да при том не поседују главни документ – решење Фонда о телесном оштећењу од најмање 70 одсто. А без тога није могуће добити потврду за увоз возила без царине.

Дакле, само постојање инвалидности или решење о инвалидној пензији нису довољни за добијање потврде Фонда. Неопходно је да је орган вештачења Фонда ПИО ценио и степен

телесног оштећења и донео решење да оно постоји најмање у висини 70 одсто. Зато би лица која немају овакво решење требало да поднесу захтев за утврђивање процента телесног оштећења и да приложи одговарајућу документацију. Ако се ради о детету вишеструко ометеном у развоју, прилаже се и уверење да се родитељи непосредно брину о њему, које издаје надлежни орган старатељства (центар за социјални рад).

Осигураници прилажу оригиналну медицинску документацију, оверени препис радне књижице, пријаву о повреди на раду, односно доказ о постојању професионалног обољења, а пензионери само медицинску документацију и чек од пензије.

Није редак случај да странке обесхрабри део диспозитива решења о телесном оштећењу којим се одбија захтев за утврђивање новчане накнаде: ова накнада припада само онима код којих је оштећење настало као последица повреде на раду или професионалног обољења; негативна одлука о накнади није од значаја за ослобађање од царинских дажбина, довољно је да је утврђен одговарајући степен (најмање 70 одсто) телесног оштећења.

Особе којима је решењем одређен степен оштећења испод 70 одсто, уколико је дошло до погоршања стања, могу са новом медицинском документацијом да затраже ново вештачење – у случају утврђивања новонасталог телесног оштећења IV степена, и они могу да добију потврду за ослобађање од царине.

Надлежне филијале Фонда ПИО, на захтев странака, обезбеђују потврде о степену телесног оштећења, а на основу њих Министарство рада и социјалне политике издаје своју потврду о ослобађању од царине.

На шалтерима Пензијског фонда, иначе, онедавно је приметно смањен број захтева за издавање потврда за

Од Фонда до царинарнице

Попуњену, потписану и оверену потврду надлежна филијала Фонда по службеној дужности доставља Министарству рада и социјалне политике – Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, о чему обавештава и подносиоца захтева. Министарство у року од 30 дана издаје потврду о ослобађању од увозних дажбина за моторна возила.

Грађанин даље предаје потврду Министарства царинском органу; лица са 100 одсто телесног оштећења, ради рефундације (враћања) ПДВ-а на увоз путничког аутомобила, два примерка потврде Министарства предају надлежној царинарници, од којих један примерак она задржава, а други оверава и враћа кориснику повластице ради спровођења поступка рефундације плаћеног ПДВ-а. Тако оверена потврда и писмени захтев за рефундацију ПДВ-а, са подацима о износу плаћеног ПДВ-а и личним подацима – именом и презименом, ЈМБГ, адресом и фотокопијом личне карте, достављају се Министарству рада које на крају доноси решење о исплати новца кориснику олакшице.

царину, што је можда резултат и актуелне одлуке Владе Србије да се од нове године снизи царинска стопа на увоз нових и половних аутомобила.

С. Марсенић

Шта каже Царински закон

Законом о изменама и допунама Царинског закона (СГ РС 61/05) у члану 192, став 1, додата је тачка 11 према којој су ослобођени плаћања увозних дажбина: особе са инвалидитетом са телесним оштећењем најмање 70 одсто, са оштећењем у висини 100 одсто по једном основу, војни инвалиди од прве до пете групе, цивилни инвалиди рата од прве до пете групе, слепа лица, лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, од парализације и квадриплегије, церебралне и дечје парализе и мултипле склерозе, родитељи вишеструко ометене деце која су у отвореној заштити, односно о којима родитељи непосредно брину – на путничке аутомобиле које унесу или приме из иностранства за личну употребу.

КАКО ПЕНЗИОНЕРСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПЛАНИРАЈУ ДА
ЗАШТИТЕ ЧЛАНСТВО ОД ПАДА СТАНДАРДА

Од фондова до наменских продавница

Најстарији још нису довољно свесни да морају да се самоорганизују и међусобно испомажу да би како-тако прегрмели „стежање каиша“ током идуће године

Светска криза, или до-маће економске бољке које су испоставиле рачуне, тек – најављена тескобна будућност прво се обрушава на пензионере: њима је већ обећано да им се садашња примања неће мењати ни за пару читаве наредне године, иако је инфлација, наравно, уредно укалкули-



Петар Митровић

сана у планове економских власти за 2009. годину. Па, ако им већ држава унапред одбија било какву подршку за долазећу оскудицу, могу ли рачунати на међусобну солидарност у оквиру пензионерских удружења?

Већина општинских организација у Савезу пензионера Србије и досад је покушавала да „поправи“ стандард чланова набавком и продајом намирница и огрева на вишемесечну бескалатну отплату, малобројни

најугроженији су повремено бивали обрадовани и бесплатним пакетима и лековима, али се са невеликим чланаринама и повременим донацијама тешко може очекивати нешто више. У Градској организацији пензионера Београда уверени су да би Фонд солидарности, основан пре неколико месеци, могао да буде „резервни“ излаз за чланове с „танким чеком“ којима, пошто плате станарину, струју и телефон, остаје тек толико да једва преживе месец: уколико би били вољни да се месечно одрекну једног постотка пензијске припадности и учлане у Фонд, после шест месеци чланства стекли би право да позајме износ у висини пензије с последњег чека у случају да се разболе, да им, не дао Бог, премине неко од укућана, или би то право могла да искористи породица ако се тако шта догоди њима самима; у неким случајевима, позајмица се може добити и раније, али је упола мања ако је и члански стаж краћи од пола године.

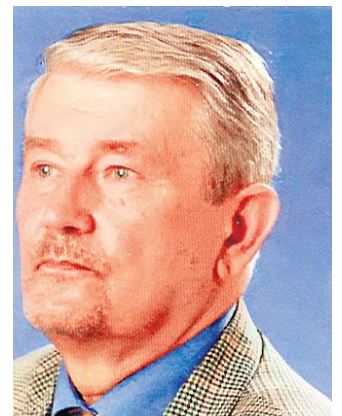
Међутим, према речима Василија Белобрковића, секретара Београдске организације пензионера, у Фонд се досад учланило само 300 пензионера, и то углавном оних чије припадности нису веће од 15.000 динара.

Иако у Фонду не посустају да пензионере увере у корист овакве врсте солидарности – па чак организују и волонтере који за сваког новоучлањеног добијају по 100 динара – изгледа да се добронамерност слабо укоренује. Занимљиво је да их је под окриљем поменуте хуманитарне куће највише из Пиносаве – 50.

– Пошто се Фонд заснива на самопомоћи, то је и износ позајмице везан за број учлањених. Уз то, то је и нека врста штедње јер се улог, према прописаним правилима, у одређеном тренутку може узети назад. Наша услуга мора да буде лепеза за све пензионере, и за оне који имају и за оне који немају новца. Свакако, они с већим пензијским припадностима требало би да дају више – каже Белобрковић.

Секретар најбројније пензионерске организације свестан је да је старим људима неопходна и друга врста помоћи: поправке у кући, плаћање рачуна, лекарске услуге, адвокатске... Ранији повремени покушаји међусобне испомоћи, тако што би, рецимо, пензионисани фризер шишао, а обућар пенџетирао ципеле и својим исписницима, спотакли су се о чудне прописе по којима би за те, симболично наплаћива-

не услуге, требало плаћати порез, и то – преко фискалне касе. Белобрковић, међутим, најављује пројекат „Сениор“, осмишљен да особе трећег доба растерети оваквих брига. – Држава мора да постане свесна економске снаге пензионера (око 400.000 пензионера у Београду прими годишње



Василије Белобрковић

више од 85 милијарди динара на име пензија), али и они сами морају да имају више самопоуздања – напомиње секретар Градске организације пензионера.

И у Удружењу пензионера Србије „Независност“ и те како су вољни да помогну времешним људима и одбране њихово достојанство, али простор у Владетној 5, отада су пресушиле донације, општинске организације заобилазе у „великим круговима“. Чим чују да нема



Преостаје ослањање на помоћ исписника

шта да се дели, постају незаинтересовани.

– Чланарином од 100 динара једино успевамо да покријемо редовне активности. Чињеница је да је у Београду очита незаинтересованост општинских одбора, за разлику од других градова. На пример, Крушевац има уговор о пружању медицинске помоћи старим људима и пензионерима са невладином организацијом „Свети Лука“ која је повезана са Црвеним крстом, па се сви лекови који долазе из иностранства деле пензионерима. Пензионери с просечним припадљивошћима сваки лек плаћају десет динара, иако он можда кошта и више од две хиљаде динара – истиче Петар Митровић, председник Удружења.

Као најделотворнији општински одбор „Независности“ Митровић наводи онај у Зрењанину. Његов председник Јеленко Крајо-

ван сачинио је протокол с различитим организацијама које продају робу широке потрошње па сваки пензионер у њима може да набави шта му треба по фабричкој цени.

У Варварину, Сурчину и Кучеву пензионери могу по

повољним ценама да дођу до огрева за зиму. А председник општинског одбора Вождовца Доброслав Томић ишао је од куће до куће не би ли анимирао чланове за формирање касе узајамне помоћи, у чему је и успео.

За најугроженије 500 милиона динара

Београд је предлогом буџета за наредну годину предвидео и 500 милиона динара за исплату још три рате једногодишње помоћи најугроженијим пензионерима чије септембарске припадљивости нису биле веће од 13.000 динара.

Да подсетимо, прву рату од по четири хиљаде динара почетком новембра добило је око 65.000 пензионера свих категорија, бивши запослени, приватници и пољопривредници, а идуће године ову помоћ требало би да добије и око 7.000 војних пензионера. Тако ће, ако градски одборници прихвате предлог градске владе, ову помоћ у идућој години примити више од 70.000 Београђана с најтањим чеком.

– Наша идеја је да се договоримо са Миланом Кркобабићем, замеником градоначелника, да се у Београду направе наменске продавнице за пензионере, у којима би они по повољнијим ценама набављали животне намирнице а и друге потрештине. Кркобабић нам је иначе обећао да ће од наредне године сви пензионери који су „прегурали“ 65 година моћи бесплатно да користе градски превоз – наглашава Петар Митровић.

Ипак, ни Митровић не може а да не скрене пажњу на чињеницу да се пензионери непрестано боре за новац који су зарадили и трпе покуде да су највеће „трошације“: а када би се само прикупиле дивиденде од објеката саграђених њиховим новцем, каже он, држава не би морала из буџета да допуњује пензијску касу.

Татјана Кршић



Бождар Петровић

ВИНОГРАДАРИ
ИЗ ВЕЛИКЕ ХОЧЕ
НА СРПСКОМ
КУПУ ВИНА

Пехар „царском црвеном“

Први пут после 1999. године, ова мала приватна винарија оца Бождара, мајке Божане и сина Срђана, школованих винских стручњака, појавила се на једном такмичењу у Србији

Под покровитељством Министарства пољопривреде и Министарства за Косово и Метохију, у београдском хотелу „Југославија“ недавно је одржан Први српски куп вина, манифестација која је окупила већину значајнијих државних и приватних винарија у Србији, с циљем да се види докле су стигле и куда иду. Вина је у шест категорија оцењивала врло стручна и непристрасна трочлана комисија из Шпаније, која је вину „царско црвено“ винарије „Петровић“ из Велике Хоче доделила прво место у категорији домаћих црвених аутохтоних вина.

И пре него што су проглашени победници, учинило нам се занимљивим да, бар кроз разговор са оцем и сином Бождаром и Срђаном Петровићем, завиримо мало у ову винарију која не само што дели све привредне муке са осталим винаријама у Србији, већ покушава да опстане и развија се у врло неповољним и неизвесним политичким условима. И поред свега тога, стиже и овај пехар за који једино можемо да кажемо: „Браво, и живели!“

Стварно одлично вино, питко као млеко.

Прво да их упознамо. Отац Бождар је пољопривредни инжењер, технолог за вино, његова супруга Божана је лаборант, једини хемичар у Великој Хочи. Млађи син Срђан такође је техно-

Флаше из Бугарске

Цена награђеног „царског црвеног“ вина у рефузи, односно у пластичној амбалажи, износи 200 динара за литар, а исто то вино флаширано у боцама од седам деци дупло је скупље. Разлог?

– Много је тешко набавити флаше – објашњава Божа. – Стаклара у Параћину је много скупа, па до флаша долазимо преко манастира Дечани, а они увозе од Бугара по знатно нижој цени. Али, неће Бугари мени да продају неколико хиљада комада, него то иде на цео шлепер.

лог, магистрирао је технологију вина у Новом Саду, а старији, Слађан, хирург је запослен у Прокупљу. Њихов деда Милан бавио се виноградарством и винарством још од 1895. године и од тог времена потомци са мањим прекидима производе суво грождје, ширу, вино и ракију, али су Бождар и Божана први школовани винари у овом крају. Обоје су били дугогодишњи руководиоци познатог произвођача вина „Орвин“ из Ораховца, где је извесно време радио и Срђан, али су после рата 1999. године сви изгубили посао и ослонили се на своју приватну винарију, смештену у подруму породичне куће из претпрошлог века која величином доминира центром села Велика Хоча.

Уз мању помоћ донација ИОМ-а (Међународне организације за миграције), прво ширење производње у новије време почиње 2000. године.

Крупним корацима напред

Ђурђа Катић, званично најбољи сомелије у Србији, оценила је такмичење:

– Србија граби крупним корацима ка светској винској индустрији. Од 2003. године до данас примећује се невероватна разлика и то је оно због чега је организован овај куп. Они који су заслужили критике, критиковани су, они који заслужују похвале, похваљени су. Изузетно сам срећна што су Петровићи дошли на ово такмичење и што су показали да, иако су можда једна од најсиромашнијих винарија на нашим просторима, могу да парирају осталима када су у питању домаће црвене аутохтоне сорте. То је проценила шпанска комисија која се иначе веома разуме у српска вина.





Вински туризам

Винарија „Петровић“ припрема услове и за вински туризам. У склопу подрума и породичне куће већ се уређује сала за дегустацију у етностилу која ће моћи да прими и до 50 гостију, а у перспективи су и собе за удобан смештај.

Божана Петровић

– У Ораховцу сам радио 38 година, па кад нас је рат потерао, са породицом сам почео да се бавим вином лозом – прича Божа. – Полако обнављамо винограде које су Шиптари у приличној мери уништили, садимо нове сорте вина и модернизујемо винарију у којој смо почели да производимо наша вина врхунског квалитета. Од белих сорти то су ризлинг и смедеревка, а од црних вранац, бургундац и каберне.

Прокупац је најстарија сорта грожђа на овим просторима, још од времена цара Душана и светог Саве, која се и даље успешно гаји. Даје добре резултате, има довољно шећера, а и Метохија има доста сунчаних дана. Од старих аутохтоних сорти гаје се и вранац, смедеревка и тамјаника, које је све мање и која је најугроженија. Од нових, увозних сорти, најзаступљеније су геме, бургундац, мерло, каберне, совињон и франковка. Што се ракија тиче, Петро-

вићи праве лозу и комовицу по традиционалној технологији за овај крај која се, тврде, разликује од ракија осталих виногорја.

На око три хектара земље Петровићи су гемеом, вранцем, прокупцем и траминцем засадили нове винограде плантажног типа. Бело и црвено вино прерађује се у прохромским судовима, а затим „зри“ у храстовим бурадима. Капацитет винарије из које излазе вина са заштићеним географским пореклом ове године био је око 35.000 литара. За квалитет је у великој мери заслужан Срђан, иницијатор, организатор и председник Удружења виноградара и винара ораховачког виногорја „Велика Хоча“ које тренутно окупља 10 чланова са више од 12 хектара винограда.

– Рад винарије „Петровић“ је изузетно битан и за становнике Велике Хоче – тврди Срђан. – Услед прилика насталих после рата и њихове безбедносне

угрожености, ови некадашњи мали индивидуални произвођачи грожђа више немају тржиште на ком могу да продају приносе. Кад се узме у обзир да су изгубили и радна места, јасно је колико им значи што наша винарија откупљује део њиховог рода. Иначе, осим чланова породице, овде је стално запослен један радник, а током сезоне брања грожђа буде их неколико.

Грожђе се не откупљује само од комшија Срба, већ и од Албанаца.

– Ми гледамо свој интерес, баш као и они – објашњава Божа. – Нису сви екстремни. Да на ствари не гледамо тако, не бисмо овде ни опстали. Прилично се мучимо, не иде све баш глатко, али не желимо да напустимо наша огњишта, плодну земљу и климатске прилике идеалне за гајење винове лозе. Оптимисти смо, надамо се да ће бити боље, да ће из Србије стићи нека помоћ, скромне донације. Највеће тешкоће у производњи су честа нестајања струје и застарела опрема, а у пласману ограничено кретање, немогућност коришћења јавног превоза, са наше стране плаћање ПДВ-а, а са шиптарске добијање дозвола за регистрацију возила.

До рата 1999. године Петровићи су се појављивали на разним винским такмичењима по Србији, а од тада им је ово први пут. Питамо Божу који су им били главни мотиви да дођу.

– Да се чује да некога има на том Косову и Метохији, да има винарија, да се нешто ради, да одмеримо снаге, да нам у госте дођу љубитељи вина. Србија треба да зна за нас.

Радмила Таминџић

Сарадња са дечанском винаријом



Својим искуством породица Петровић већ деценијама едукује и остале произвођаче у селу. Више од 20 година брине о дечанским виноградима и винарији манастира Високи Дечани која се налази у Великој Хочи, као и о спремању вина за причешће. Божа је тамо уводио нову технологију, па је пројектовао и највећу кацу у винарији.

Испред дечанске винарије на такмичењу се појавио свештеник Марко, са црним винима мерлоом и вранцем. Каже да у манстиру за идућу годину припремају асортиман од више врста вина.

На слици: Срђан Петровић, магистар технологије вина (други слева)



СТВАРНОСТ У СРБИЈИ ПОНОВО ПОСТАЈЕ СВЕ СТРЕСНИЈА

Спас у породици и пријатељима

Треба мењати оно што се може, а ко не успева сам да се избори са недаћама, може да се обрати здравственим установама које се баве превенцијом и имају антистрес програме

Најстресније занимање данас у Србији јесте – бити запослен. На све стране се најављују отпуштања и (поновни) принудни одмори, смањење плата, незаконито ускраћивање топлог оброка...

Свакодневица испуњена оваквим претњама чини, опет, да људи под стресом нису у могућности да буду успешни на послу, њихова продуктивност је видно умањена, па стрепња за радну будућност постаје додатно основана. Како се изборити са свим овим притисцима?

– Чинити оно што се може: здрава исхрана, физичка активност, промена начина размишљања, избегавање конфликтних особа и оних с негативном енергијом, поједностављење начина живота, добра организованост расположивог времена, ваљана расподела задатака на послу али и код куће, више сна, опуштања и смеха – саветује

Ивана Хиршл, специјалиста медицинске психологије у Одсеку за функционалну дијагностику Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. – Треба се окренути породици и пријатељима, пронаћи неку другу активност која ће нам заокупити пажњу, имати хоби...

Исти савет може да се упуту и најстаријима који већ стрепе од „развлачења“ замрзнутих пензија и скупљих лекова, али и незапосленима који предуго живе „без покрића“. Наша саговорница подсећа и да у домовима здравља и заводима за здравствену заштиту, установама које се баве превенцијом, постоје антистрес програми који могу бити од велике помоћи људима који се тешко „носе“ са свим оновременим недаћама: тамо их стручњаци помоћу аутогених тренинга подучавају како да се опусте, релаксирају, да развијају одређене вештине.

Иако на најновије стресне околности у којима живимо и радимо мало може да се утиче, треба настојати да се оне што разумније дочекују и научи-



Др Ивана Хиршл

ти како се с њима носити. Јер, зна се да на исте животне догађаје сви људи не реагују на исти начин, као што на исте догађаје не реагују истоветно у различитим периодима живота. У „отпорности“ на стрес ни гени нису безначајни. Појединци, објашњава Ивана Хиршл, наследе већу количину хормона серотонина који је познати борац против стреса, и њима је знатно лакше да се изборе са немилим ситуацијама. Установљено је да стрес теже подносе особе које живе у великим градовима, жртве злостављања и дискриминације, мајке које раде, разведени или особе којима је партнер преминуо.

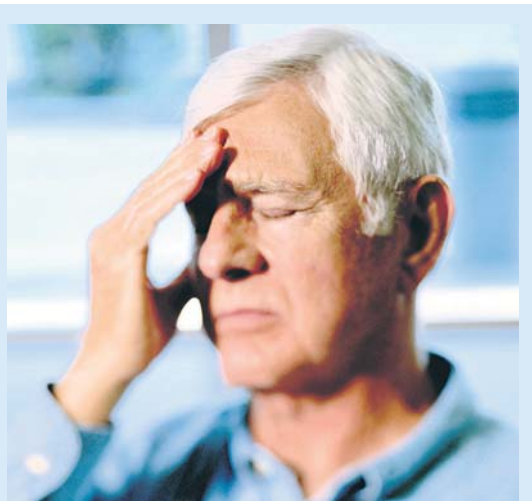
Ипак, дуготрајни стрес – а ми смо, бар, изучили сијасет његових узрока – може бити окидач за већину озбиљних обољења. Услед разноврсних притисака, цео наш организам почиње да „блинка“ и упозорава. Манифестације су различите, а зависно од јачине и врсте стреса, оглашавају се најосетљивији органи: почиње да опада коса,

Посао – мушки окидач

Истраживања потврђују да трећина запослених, између 25 и 44 године живота, као главни узрок стреса види посао.

Занимљиво је да посао узрокује стрес чак код 30 одсто запослених мушкараца, док је тај постотак код жена упола мањи.

Породица је, међутим, главни окидач за стрес код 29 одсто жена и само девет одсто припадника јачег пола.



појављује се осећај сувоће у устима, повишени крвни притисак, убрзано лупање срца, гастритис, астма, долази до спазматичних болова у врату и раменима, мишићима, у доњем делу кичме, јављају се нервозни тикови, несаница, главобоља, страх...

– Најчешће непријатне емоционалне реакције особе не за стрес јесу анксиозност, депресивност, туга, нетрпељивост, умор и немогућност одмора, нетолерантност, стид, кривица, презасићеност, осећај напетости, беспомоћности, усамљеност и изолација. Промене психе могу бити толико изразите да често поприме димензије психолошке кризе која доводи у питање целокупно дотадашње функционисање особе, њен избор и уверења – напомиње др Хиршл.

Ранија истраживања су утврђивала да су поједине професије, по себи, стресније од других: новинари, хирурзи, пилоти, људи на одговорним функцијама, па и све хумане професије везане за рад с људима (социјални радници, психолози...) били су на врху по излојности психолошким последицама, док су рудари или превозници опасних материја били изложени стресу због физичког напора. Данас би на врху била велика гужва.

Истина, напомиње наша саговорница, сви стресови немају негативне последице – постоје и они који активирају све наше мождане вијуге, чине нас домишљатијим и подстичу на веће стваралаштво.

– За разлику од дистреса који је непријатан, неповољан и поражавајући и којег би човек желео што пре да се ослободи, еустрес је у емоционалном смислу пријатан, конструктиван доживљај самоиспуњења и радости, независно од тога што му прете борба и изванредан степен исцрпљености. Он се сликовито описује као „израз у очима тенора који је миланску Скалу подигао на ноге“ – истиче Ивана Хиршл.

Нажалост, ретко коме у Србији данас је до песме...

Татјана Кршић

Апотеке траже равноправност

Приватне апотеке у Србији обновили су захтев да буду изједначене са државним апотекама.

– За разлику од скоро свих европских земаља, укључујући и наше суседе, где лекови на рецепт могу да се добију у свакој апотеци која регуларно послује на тржишту, без обзира на то да ли је у приватно или државном власништву, грађанима Србије је то ускраћено – казао је на недавној конференцији за новинаре у Међународном прес центру у Београду мр Драгутин Рајевац, председник Скупштине Савеза приватних апотекара Србије.

Иако им је то својевремено обећано, приватне апотеке већ осам година безуспешно покушавају да уђу под окриље Републичког завода за здравствено осигурање који на њихове дописе и захтеве углавном не одговара.

– Према важећим прописима, пацијенти који се лече у приватним здравственим установама не могу да добију ниједан лек на рецепт о трошку обавезног здравственог осигурања. Ваљда би постојећа мрежа апотека (550 државних и око 1.600 приватних) требало да буде у функцији корисника, због којих и постоји. Пацијенти су често приморани да цео дан обилазе апотеке док не



наиђу на ону праву – државну. Када су пре 18 година отворене приватне апотеке, били смо уверени да оне не постоје да би се у њима куповали витамини, аспирини, шампони и четкице за зубе већ да би људи у здравој тржишној утакмици могли у сваком тренутку да набаве потребан лек – истакао је мр Рајевац.

Т. К.

Опремају сеоске амбуланте

Дом здравља „Др Сава Станојевић“ у Трстенику добио је шест савремених ЕКГ апарата и три возила. Директор ове медицинске установе др Радован Поповић каже да ће поменути апарати бити подељени сеоским



Др Радован Поповић

здравственим амбулантама у Милутовцу, Медвеђи, Стопањи и Великој Дренови. Један апарат дат је Служби хитне помоћи и амбулантном лечењу, односно Општој пракси, за потребе медицинског особља које иде на терен у села Попина, Лопаш, Омашница, а петком у Лободер и Рајинац. Тако ће пацијенти у удаљеним местима у својим амбулантама и код кућа моћи да сниме срце, а лекари на лицу места да поставе дијагнозу.

– Добили смо и три возила, један волво и два југа, која ће бити додељена амбулантама у Милутовцу и Стопањи. За следећу годину планирамо покривање амбуланти у Медвеђи и Великој Дренови, где гравитира велики број пацијената, тако да они неће морати да долазе у трстенички дом здравља. Са радом је почела нова дигитална централа; због старе је било оправданих негодовања и притужби грађана, а нова ће радити целога дана и пацијенти ће моћи да контактирају лекаре и особље. Уколико буде могућности, подићи ћемо рад сеоских амбуланти на виши ниво. Тренутно нам недостаје лекара опште праксе који би покривали постојеће сеоске амбуланте – каже директор др Радован Поповић.

Д. Ивановић

Рецепти и телефоном

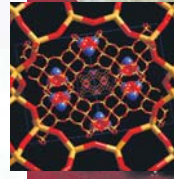
Грађани Ћуприје онедавно могу, без вишечасовног чекања, телефоном да наруче рецепте за лекове који су им већ уписани у здравствени картон: од медицинске сестре, убрзо по позиву, добијају информацију у колико сати могу да дођу у дом здравља и узму потребне рецепте.

Још једна новина у ћупријском здравству: обучени физиотерапеути одлазе у куће пацијената, уколико лекар специјалиста процени да је то неопходно, а болесник није у стању да долази на рехабилитацију. У том случају лекар даје налог дому здравља који организује да физитерапеут свакодневно по сат времена одлази код пацијента коме су потребне вежбе или масажа.

С. Д.

МИНЕРАЛ С ВИШЕСТРУКИМ ДЕЈСТВОМ

Камен живота



Савремени начин живота, исхрана, стрес, загађење и зрачење узроци су најезде слободних радикала који нарушавају наше здравље. Међу најефикаснија средства за спречавање дејства слободних радикала и неутрализацију њиховог дејства, према неким истраживањима, убраја се – зеолит, потврђени антиоксиданс.

Природни зеолит, којег у нашој земљи има највише у Игошу код Бруса и на Косову и Метохији, у ствари је камен вулканског порекла који настаје хлађењем лаве у морској води. Такво порекло обезбеђује му богат и разноврстан минерални састав у коме преовлађују силикати и алуминијум, као и доста калијума, натријума, гвожђа...

Зеолит, познатији као камен живота или вулканско срце, омогућава уклањање тешких метала, пестицида и других токсина из организма, што доприноси бољем функционисању нервног система, чак и код особа које болују од Алцхајмерове болести, аутизма или деменције. При том, „упијајући“ разноврзне токсине побољшава рад органа за варење, чисти крвоток, благодетан је за јет-

ру. Зеолит блокира вирусе, његова делотворност доказана је код коксаки вируса, адено и херпес вируса (у случају херпес зостера смањење бола наступа већ после неколико дана од његовог коришћења). Нека истраживања потврђују да представља брану за развој депресије, анксиозности, па и разних облика психоза. Подиже целокупан енергетски ниво организма, побољшава метаболизам и регенерише сваткива. Према неким тврдњама, зеолит редукује желудачну киселину из органа за варење, захваљујући чему игра значајну улогу у превенцији канцера. Подиже ниво серотонина у мозгу, доприносећи бољем расположењу. Снижава ниво глукозе у крви код екстремно повишеног шећера. Смањује тегобе код особа које конзумирају наркотику, никотин и алкохол или дуго користе јаке лекове, нарочито седативе, кортикостероиде и барбитурате.

Препарати на бази зеолита уништавају отрове и бактерије, али не и витамине и аминокиселине. Могу се набавити у апотекама, најчешће у облику капсула, пилула, зеленог чаја-зеолит са додатком витами-

на Це. При том ваља напоменути да зеолит није лек већ дијететски суплемент с доказаним лековитим својством. Треба га пити са већом количином воде пошто има природну склоност да је апсорбује. Зеолит не треба користити за време употребе медикамената са тешким металима као што су литијум и платина. Активан је у организму 5-7 часова после узимања а свака таблета садржи 150 мг чистог зеолита и 50 милиграма биљних влакана.

Треба рећи и то да су у Институту за нуклеарну технологију и минерологију у Београду открили на основу клиноптиолита, минерала из породице зеолита, „лек“ којим се битно може неутралисати штетно дејство осиромашеног уранијума. Овај минерал, за који стручњаци веле да је несумњиво минерал будућности, има значајну примену и у пољопривреди и сточарству. Откривено је да после примене зеолита у пољопривреди приспевају плодови за Гиниса, па тако кокошке почињу да носе џиновска јаја, парадајз достиже тежину од два килограма, а бундева и до двеста.

Предање каже...

Овим минералом у прашкастом облику могу се прати зуби, јер лечи десни и отклања каменац. Према неким тврдњама, ако се у шупљину поквареног зуба стави зрнце прашка, биће залечен. Ако се у пепељару сипа мало зеолита, просторија у којој се пуши биће свежа. Камен зеолита напрскан дезодорансом у аутомобилу најмање ће три-четири дана ширити свеже миомирисе. Прашак, по предању, лечи многе кожне и венеричне болести.



ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Контролори лета

Док плате јавних директора лете небу под облаке, народ чека Перу да их приземљи и те велике стручњаке запосли у предузећа која посрћу, па нека ту доказују стручност

Ових ме дана, љуби те баба, стално подсећају на оног Перу из старе серије што „ради у контроли лета“! Наврзли се новинари на аеродроме. Тамо у Тајланду демонстранти заузели аеродром и нећеду да изиђу одатле док не смену владу. Ови нису ради силаску с власти, па оптужују народ за пропаст главне привредне гране, туризма. Разместили се по удобним положајима на „зеленој грани“, па слабо гледе на ниске гране ди им чучи народ који више не може да трпи њину корупцију.

Да ови што не дају Србији да приђе Европи греше види се и по томе што се и ми, као ови у далеком свету, можемо похвалити нашим аеродромом. Није он тако велики ни прометан као у Тајланду, па зато, ваљда, због њега није пала ни влада, ни министар, него само директор.

Очински министар

Приказивали су његову слику. Онако, готово голобрад и наиван, није могао у очи да погледа све оне које су упирали прстом у њега! Ма не баш у њега, него у његову плату и друга примања.

Толико се о томе причало, љуби те баба, и сваки пут са другим бројевима да мени више није јасно је ли му плата за јуни била 886.220 динара, је ли му иначе седам ил' једанаест хиљада евра, је л' у њу стане 40 пензија, или то неко замајава обични народ да се забави док не прођу важније ствари.

Грмело се са скупштинске говорнице, писало по новинама како је овај деран већ био директор два велика предузећа у којима се радило са лековима и лутријом, и питало зашто баш њега да сваки пут опали бинго! И таман кад сам се

сажалила на тог младића који је, кажу, чак негде морао и да побегне, и кад сам помислила да се за њега неће заузети ни та комесија која га је изабрала за директора, утврдило се другачије. Бану неко вече кум Стева и, не назвавши ни бога, дочепа даљински и упали телевизију. Кад тамо, а она новинарка што увек као поиздаље запиткује и прави се невешта, позвала у госте министра. Мени се кум Стева позво сам јер му се покварила телевизија. Однео је у сервис пошто није купио нову од оних 'иљаду евра бесплатних акција, па би све да пита тог министра у телевизији нешто и око тога.

Не смем ти поновити речи маторог кума док се министар мешкољио под незгодним питањима – биле су горе него кад прати утакмицу! А ја се разнежила како је министар очински причао о том малом што га сви нападају и не разуму колико је допринео уштедама у држави јер је смањео трошкове. Научила сам, дете, да у овој модерној економији смањивање трошкова значи отпуштање. Тај много успешни директор отпустио је трећину својих радника који су се мотали по аеродрому без неке велике потребе. Сигурно их је примио претходни директор који је узео огромну отпремнину, па она отишо за директора скијалишта. Канда је, ако ја добро разумедох, и тамо узео отпремнину, и сад ради у једним новинама. Не знам је л' опет директор, ал' знам да је из оне министрове странке малобројних стручњака пре свега!

И јесу стручњаци, свака им част како се увек лепо наместе близу великих пара, грми кум Стева, због чије галаме нисам баш најбоље чула имена људи

који сплеткаре око председника Србије, ни оне са потерница, ни тајкуна, ни оних са прљавим новцима, ни оне из полиције који у земљи Србији намештају ово или оно.

Велике речи без имена

Ил' ја не чух, ил' министар великих речи никог не именовала! Ал' је за тог малог из аеродрома казо да је најбољи у свему, само је погрешно не због плате од 350.000 динара, него што је ушо у бонус плус 150.000 динара. Ко му је крив што није пазио, па и баба попут мене зна да се, кад уђеш у бонус, личне грешке озбиљније кажњавају.

Жао ми га, љуби га баба, јер због младости и превеликог одговорног рада није стигао да схвати да Србију, и без ове светске велике, дрма вишегодишња економска криза. А и што би он у својој младости морао да размишља да ли су у нашим условима морална толика примања кад му је то закон омогућио, и Влада, а и није једини. Нафтни директор има више од њега, а нафташки референт више од министра...

И тако, док њихове плате лете небу под облаке, народ чека оног Перу из контроле лета да их приземљи, а те велике стручњаке запосли у производна предузећа која посрћу. Па нека доказују стручност, пре свега.

Унука Ика

ДЕМОГРАФСКО ЗАВИРИВАЊЕ У (БЛИСКУ) БУДУЋНОСТ

Глобални изазов пензионера

До краја прве четвртине овог века успоставиће се нова подела међу земљама света: на „младе“ и „старе“

Стара мудрост каже да будућност никада не изгледа онако како је замишља садашњост, али, упркос томе, предвиђања будућности не престају. Човек – обичан грађанин, политичар, бизнисмен или научник – не може да одоли настојању да докучи шта ће бити сутра, између осталог и зато да би могао да се рационалније понаша данас.

„Стаклена кугла“ у којој се види будућност, и то релативно блиска – будућност света до 2025. године – управо је представљена у једној институцији која за гледање у „глобални длан“ свакако има довољно експертских ресурса. Реч је о студији

„Глобални трендови до 2025 – Трансформисани свет“. Документ је сачињено „Национални обавештајни савет“, установа америчке владе која на основу свега чиме располажу многобројне обавештајне службе најмоћније нације света прави средњорочне и дугорочне стратешке прогнозе. Та предвиђања се, затим, стављају на увид политичким актерима – а пошто су нека од њих и јавна – и остатку света.

Успоравање

Из овог документа издвајамо део који се бави демографским пројекцијама. Оне, на први поглед, не доносе ништа ново, али ипак дају оштрију слику онога што се, на основу данашњих прилика, досад није баш сасвим јасно наслућивало.

Прва чињеница која се износи јесте пројекција раста глобалног становништва: број житеља наше планете би до 2025. требало да се увећа за 1,2 милијарде нових душа. Са садашњих око 6,8 милијарди, на Земљи би 2025. требало да буде негде око осам милијарди становника.

Иако овај број звучи импресивно, он открива – успоравање. Многи експерти за оно што се зове „одрживи развој“ одавно већ упозоравају да је „планетарна кућа пуна“ – па је успоравање глобалног прираштаја у том контексту добра вест. Поређења ради, светска популације је од 1980. до сада увећана за 2,4 милијарде људи.

Нови прираштај ће се, међутим, збити углавном у Азији и Африци – од поменутих 1,2 милијарде нових грађана Земље, тек мање од три одсто ће бити рођено у делу света који се зове „Запад“ – у Европи, Америци, Канади, Јапану, Аустралији и Новом Зеланду. До 2025. само 16 одсто људског рода живеће на том Западу: данас их је тамо 18 одсто, док је 1980. ту био готово сваки четврти (24 одсто) Земљанин. Коментар није потребан.

Највише ће се у овом периоду повећати број Индијаца, чак за 240 милиона, чиме ће они од Кине преузети примат најмногољудније нације света, са 1,45 милијарди становника. Кина ће се дотле увећати за само 100 милиона душа (сада има 1,3 милијарде). Подсахарска Африка ће у овом периоду бити бројнија за око 350 милиона нових уста која треба хранити – у ситуацији када је тешко обезбедити скромне оброке и за постојећа.

Вирус „депопулације“ у истом периоду захватиће пре свега Русију, Украјину и готово све земље источне Европе (укључујући и Србију, која се у овом документу додуше не помиње, али чији су невесели демографски трендови, нажалост, чињеница којој се не придаје довољно пажње).

У сличној ситуацији су и Италија и Јапан – у свим горепоменутих земљама број становника ће се до краја прве



четвртине овог века смањити за близу десет одсто, па и више.

Занимљиво је да овим нису погођене Америка, Канада и Аустралија: њихово становништво ће наставити да расте, али углавном захваљујући имигрантима. Број Американца ће тако бити увећан за око 40 милиона, Канађана за 4,5 милиона, а Аустралијанаца за око три милиона.

Погоршавање

Један од закључака „Глобалних трендова до 2025“, кад је реч о демографији, јесте и најаву нове глобалне поделе: на „старе“ и „младе“ земље. Прве су оне у којима је удео млађих од 30 година мањи од једне трећине укупног становништва и налазе се углавном у северном појасу планете. Код других, млађи од 30 година чине најмање 60 одсто становништва, па чак и више: све те земље су на планетарном југу, у подсахарској Африци.

То нас доводи до глобалног „пензионерског изазова“ из наслова. У „радном добу“, кад је у питању економски развијен свет, данас је седам од сваких десет становника. Овај однос је изузетно висок – али је, процењују аутори студије, достигао врх, што значи да је тако само данас – и да ће тај талас неумитно почети да се смањује. Већ од 2010. сваког „старијег грађанина“ из државаће четворо оних који раде, да би се 2025. то смањило на троје запослених на једног пензионера.

Тај однос ће у неким земљама бити још неповољнији. У Јапану, на пример, који ће 2025. бити друштво у коме једног пензионера издржавају двоје који раде.

Што се Европе тиче, у чијем ћемо друштву, као равноправни члан, дотле ваљда бити, она ће какву-такву демографску равнотежу одржавати само уз стални придолазак нових имиграната. До 2025. удео придошлица, по правилу млађих од староседелаца, достићи ће, у просеку, 15 одсто, што подразумева многе социјалне и политичке компликације.

Кад је реч о економским последицама, „друштва старих“, у која ће се полако претварати европске земље, неће, чак ни уз пораст продуктивности, моћи да одржавају темпо раста који је био достижан са млађом радном снагом. Процена је да ће мањи број расположивих радних руку свугде редуцирати бруто друштвени производ за око један одсто.

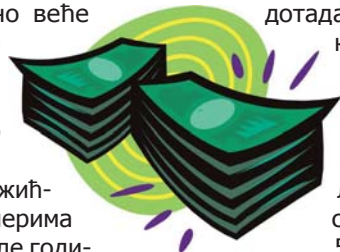
Са колико додатних мука ће у таквим околностима бити одржавани пензијски системи и готово свугде скромни пензионерски стандард, не треба много објашњавати.

Милан Бекин

Божићнице у Хрватској

Пензионери у Хрватској ипак ће, по свему судећи, овог децембра добити божићнице: после предлога хрватске владе да се размотри могућност исплате ове посебне празничне накнаде, Управно веће Завода за мировинско осигурање прошле недеље задужило је надлежне у Заводу да за то обезбеде средства.

Традиција исплате божићнице хрватским пензионерима прекинута је само прошле годи-



не када, због постизборног чекања на формирање нове владе, ова накнада није исплаћена, иако је средином 2007. године претходна власт предвидела повећање божићнице са дотадашњих 1.000 на 1.250 куна (око 170 евра), као и повећање износа поклона за децу поводом Светог Николе (који се код католика обележава 6. децембра) са дотадашњих 400 на 500 куна.

Из Подгорице ванредних 10 одсто

Од првог децембра пензије у Црној Гори ванредно се повећавају за 10 одсто, одлучио је Управни одбор Фонда ПИО у Подгорици.

Најновијом ванредном повишицом црногорских пензија, као и прошлогодишњом у исто време и у истом проценту, пензионерима се, према договору Савеза удружења пензионера Црне Горе и државе, надокнађују својевремено незаконито смањиване припадљности.

После овог ванредног усклађивања, од децембра 2008. године просечна пензија у Црној Гори износиће 238,89 евра. Децембарске пензије, саопштио је црногорски Фонд ПИО, биће исплаћене 20. јануара 2009. године.

РС: ребаланс и нови корисници

Управни одбор Фонда ПИО Републике Српске прошле недеље је, због повећања броја пензионера и увећања пензија, усвојио ребаланс овогодишњег финансијског плана с повећањем расхода за 18,12 одсто у односу на првобитни план.

Иначе, исплата новембарских пензија у Републици Српској за 208.000 корисника (од чега 32.860 у Србији и другим околним државама) почела је првог децембра, у истим износима који су утврђени за сеп-

тембарску исплату са шест одсто повишице.

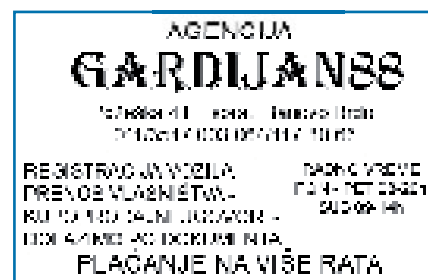
Најнижа пензија у РС износи 160, а највиша, по општим прописима, 1.408,88 конвертибилних марака. Уз новембарски чек први пут је, на основу права стеченог мартовским изменама Закона о пензијско-инвалидском осигурању, накнаду за телесно оштећење и туђу негу и помоћ примило 679 нових корисника, од чега 104 не остварује никако друго право из ПИО.

Словенија укида радне књижице

Од 1. јануара 2009. године у Словенији се укидају радне књижице „у физичком облику“. Досад издате књижице и даље ће важити као јавне исправе, али ће их послодавци враћати радницима да их они надаље чувају, док ће за оне који то не затраже, или и немају стално пребивалиште на територији Словеније, књижице бити враћене општинском органу који их је својевремено издао.

Грађани који се буду запошљавали или почињали обављање приватне делатности од почетка 2009, статус осигураника ће доказивати само потврдама словеначког Завода за

ПИО који ће их издавати на основу података наведених у пријави и одјави осигурања и заведених у његовој матичној евиденцији.



ОБЕЛЕЖЕН МЕЂУНАРОДНИ ДАН ИНВАЛИДА

Веселили се, али и радили



Мирослав Васин доноси добре вести



Фране Ренић међу дамама

Иове године, као и претходних, Међународни дан особа с инвалидитетом – 3. децембар обележен је њиховим многобројним сусретима и дружењима. Тако је општински СИР у Инђији поново, после једне деценије, био домаћин гостима и колегама из 32 организације северне српске покрајине.

Како извештава наш новинар Мирослав Мектеровић, председник инђијских инвалида рада Божидар Радишић и Стана Свиларов, председник покрајинског СИР-а, организовали су овогодишњу прославу под покровитељством др Бојана Пајтића, председника Извршног већа Војводине. У културно-забавном програ-

му актери су били и инвалиди: приказали су таленат и умеће пред око 200 присутних међу којима су, поред осталих, били Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије, др Милорад Мијатовић, председник Савеза самосталних синдиката Војводине, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, Фране Ренић, председник Удружења мултипле склерозе Војводине, Милорад Килибарда, председник Спортског савеза инвалида Војводине, Славко Имрић, директор Покрајинског фонда, Илија Шакић, директор Новосадске филијале РФ ПИО, и Александар Ковачевић, председник СО Инђија.

Била је то прилика и да, у радном делу, Божидар Цекић поново укаже да

закон о запошљавању инвалида треба да садржи одредбу да особе с инвалидитетом не могу да буду проглашене технолошким вишком, као и да би се требало боље повезати са локалним самоуправама којима је, посредством владе, сугерисано да предвиде финансирање удружења инвалида; Милорад Мијатовић је упозорио да последице економске кризе не могу да сносе само најсиромашнији:

– Шта је са прогресивним опорезивањем, зашто да ову кризу и целу транзицију осете само они који имају најмање – питао је Мијатовић, поручивши инвалидима рада да ће само организовани бити јаки и имати резултата у раду.

Најпријатније су се, вероватно, осећали директори Имрић и Шакић: Славојка Кљакић, секретар СИР Војводине, казала је да би досадашња сарадња са Фондом ПИО могла да послужи као узор свима који би могли да пруже већу помоћ особама с инвалидитетом.

Поводом Међународног дана инвалида, како јавља наш сарадник Балша Радовановић, Удружење параплегичара Мачванског округа у Шапцу представило је свој рад. Славиша Савић, секретар Удружења, саопштио је да не посустају у намери да овим људима обезбеде бољу здравствену заштиту, лакши приступ, постављањем рампи, разним институцијама и запошљавању, уз помоћ државе. Милош Милошевић, градоначелник Шапца, обећао је да ће помоћ локалне самоуправе и даље стизати.

Иначе, параплегичари Мачванског округа показали су се као добри спор-



Јагода Толицки са сарадницима поздравља присутне





Шабац: шта се урадио за годину дана



Кикинда: специфична дисциплина – бацање плочица

тисти који су у атлетици, стоном тенису, стрељаштву и другим дисциплинама освајали прва, друга и трећа места у Србији.

Удружење је уручило више захвалница за помоћ и разумевање у раду локалним институцијама, фирмама и појединцима, а ово признање додељено је и Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање и Републичком заводу за здравствено осигурање.

Сава Завишић, дописник из Кикинде, извештава да је поводом 3. децембра у кикиндском хотелу „Нарвик“ приређен пријем за представнике 17 инвалидских организација Севернобанатског округа.



Кикинда: шахисти – неизоставни

Јагода Толички, председник општине Кикинда и домаћин дружења, истакла је да би сви дани у години требало да

буду посвећени старању о лицима с посебним потребама, а на Дан инвалида би требало само сумирати резултате и одредити будуће смернице. Видан допринос томе, саопштила је Толички, ваљало би да дају и инвалидске организације које осмишљавају садржајан живот чланова.

И ове године су 3. децембра одржани сусрети чланова Спортског друштва инвалида из Кикинде и запослених у предузећу ЛИРА (ливнички инвалиди рада), фирме у саставу компаније Цимос из Копра. Придружили су им се и екипа из кикиндског Геронтолошког центра и чланови психолошке секције из гимназије „Душан Васиљев“. Око 80 учесника такмичило се у шаху, бацању плочица и пикаду. Дружење се завршило тако што су се заједно попели на победнички трон.

Т. К.

Потписани уговори

Васин је обавестио присутне да су тога дана потписани уговори са 11 послодавца о запошљавању 12 инвалида, а Секретаријат за рад је обезбедио 3,66 милиона динара за њихове годишње бруто зараде. Они ће добити посао у Новом Саду, Суботици, Сомбору, Зрењанину, Кикинди и Вршцу.

У Војводини је од 2003. године до сада запослено око 1.000 особа са инвалидитетом.

СВЕЧАНОСТ У ИНЂИЈИ

Две године удружења „Мој Срем“

Удружење оболелих од мултипле склерозе „Мој Срем“ из Инђије обележило је две године успешног рада. Била је то прилика за сумирање резултата и дружење са представницима удружења

оболелих од мултипле склерозе из Књажевца, Зајечара, Ниша, Дољевца, Ваљева, Куле, Сомбора, Бечеја, Новог Сада, Бачке Тополе, Новог Кнежевца и Бачке Паланке. Међу гостима је био и Франо Ренић, председник војвођанског Друштва оболелих од мултипле склерозе из Новог Сада.

– Наше удружење окупља 70 чланова из свих сремских општина, што је два пута више него када је основано – истакао је Радиша Лекић, председник Удружења. – Успели смо да обиђемо сваког оболелог члана у његовом дому, организовали смо радионице, излете, такмичења, и најважније – све чланове упућивали на то како да остваре законска права.

Домаћини су се похвалили новим просторијама, за које им закуп плаћа инђијска општина, тако да могу чешће да се окупљају и организују школу рачунара.

На овој свечаности „Мој Срем“ се побратимио са удружењима оболелих



од мултипле склерозе из Куле и Књажевца.

Д. Р.

Турнир упозорења

У Руми је одржан турнир у шаху који је уприличила Међуопштинска организација слепих и слабовидих са удружењима паралегичара и дистрофичара Срема да би скренули пажњу јавности на тешкоће с којима се свакодневно суочавају, на архитектонске и правне баријере и незапосленост.

Најуспешнији је био Стево Симикић из Међуопштинске организације слепих и слабовидих у Руми.



ТОПОЛА

План нових излета



Слика за успомену из Нишке бање

Током ове године 800 пензионера општине Топола ишло је на излете, а по речима Божидара Урошевића, председника Општинске организације пензионера, ових дана увелико се прави програм излета и за 2009. годину. У плану је посета познатим туристичким и бањским центрима, манастирима и градовима занимљиве прошлости.

Иначе, пензионери Тополе и околине недавно су посетили Острог, а успут су обишли и манастир Милешава. Посетили су и манастир Дајбабе код Подгорице, затим манастир Морачу из 1252. године и Биоградско језеро. Један од скорашњих излета била је и посета Нишу и Нишкој бањи.

Д. Јанојлић



БЕОГРАД

Поглед кроз прозор

У галерији Дневног центра и клуба за старије „Стари град 2“ у Београду, у Светогорској 14, отворена је прва колективна ликовна изложба корисника Службе помоћи у кући. Организатор изложбе је Пословна јединица Дневни центри и клубови Геронтолошког центра Београд у чијем саставу је и овај вид вандомске заштите старијих лица. На изложби су представљена дела Радмиле Стојановић, Светлане Фулгоси и Веселина Ковачевића, којима је сликарство начин одговора на животне изазове. Свих четрнаест изложених слика потврда су лепоте људске душе која се не предаје и када, наизглед, има разлога за то. Досликати још један детаљ на платну живота – важно је за сваког од аутора ових слика.

Под називом „Поглед кроз прозор“ изложба ће трајати до краја децембра. Ово је прва у низу активности подстицања креативног коришћења слободног времена старијих, упуњених на ову врсту организоване заштите.

Вера Витезовић

ДЕБРЦ

Весело у Нову годину

Увек активна Организација пензионера Дебрца код Владимираца у своје редове прима и колеге из суседних места и сви заједно воле да се окупљају у лепо уређеном клубу. Од „првог пензионера“, Рада Стевановића, који просто дежура у клубу, чујемо да неће изостати ни организован дочек Нове године и Српске нове године:

– Без обзира на општу беспарицу, пензионерима само дружење продужава живот, а новогодишња славља ће их подмладити – каже Стевановић и додаје да једино пензионери у овом крају организују дочек.

З. Ђурић

ШАБАЦ

Дочек у Бенској бари

И ове године, како је договорено, дочек Нове године за најстарије Шапчане биће организован у Клубу пензионера у насељу Бенска бара. Провод би требало да кошта до 1.500 динара. У ту цену урачуната је музика и песма, вечера и нешто пића, а ако се настави традиција – и вруће крофне у поноћ.

Б. Р.

ПРОКУПЉЕ

Славље са лутријом

Дом за смештај и негу старих лица „Прокупље“ недавно је прославио 22 године успешног рада. Првобитно је било 108 постеља, претежно за старе из Топлице, а већ од 1992. године услуге Дома могле су да користе 144 особе и у њему су се нашли људи из свих крајева Србије.

– Нисмо ни тиме били задовољни, па је 2003. године почела надградња за још 40 места, односно 15 нових соба. Радови су окончани пре три године. Део нових капацитета намењен је избеглим и расељеним лицима, јер је инвеститор био Норвешки савет за избеглице – каже директор дома Мирослав Спасовић.

Ове године је уређена фасада зграде, реновирана су купатила у свих 68 соба и једно заједничко, постојећа столарија замењена новом, ПВЦ.

Рад са корисницима обавља око 50 квалификованих стручњака. Разноврстан и богат културно-забавни живот,



уређење дворишта и воћњак на два хектара, само су неке од активности у дому, а ту је и богата библиотека.

– У децембру организујемо свечаност за оне који су рођени прошлог и овог месеца, а већ смо почели припреме за новогодишњи дочек са лутријом – прича директор Спасовић.

Ж. Димкић

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Успешан рад

На седници Општинског одбора Организације пензионера Смедеревске Паланке оцењено је да су током године комисије веома успешно радиле. Актив жена, на челу са агилном председницом Живком – Мицом Ђурђевић, организовао је седам забава, шест екскурзија и изложбу сланих и слатких пецива, а добро су радили и активи жена у неколико села. Успешне су биле и комисије за културно-забавни живот и спорт. Шахиста Жарко Букумирић на првој олимпијади трећег доба у конкуренцији 100 такмичара освојио је 13. место.



Најугроженијим члановима подељено је близу 400 пакета са намирницама, као и 100 пакета за личну хигијену које је даровао Црвени крст. Испоручено је скоро 1.500 тона угља и 500 кубика дрва, на више месечних рата.

На крају године заслужним члановима и дугогодишњем благајнику Милени Николић биће уручена признања.

Сл. Костантиновић

ВЕЛИКА КРСНА

Дружење за узор

Месни одбор пензионерске организације у Великој Крсни, на челу са председником Михаилом Илићем, организовао је крајем новембра дружење пензионера. Учествовало је 50 пензионера, а услуживање је било по принципу „воза“: три пута у размаку од једног сата, хране и пића је било у неограниченим количинама.

Захваљујући угоститељу Владану Обрадовићу, сви су били презадовољни. Добром расположењу и веселу допринео је музички оркестар Милана Ристића из Смедеревске Паланке, па је дружење у Великој Крсни трајало до касно у ноћ.

Радован Стојковић

БЕОГРАД

Домаћини најбољи

У завршници такмичења у куглању за слепа и слабо-вида лица у Београду, у које су се пласирале екипе из Бањалуке, Београда, Пожаревца и Бора, најбољи су били Београђани, друга је екипа из Бањалуке, трећепласирани куглаши из Бора, а четврти Пожаревљани.

У ревијалном бацању Саша Грбић из Бањалуке био је најуспешнији у категорији Б1, а Горан Јонић и Марко Лазичић из Београда у категоријама Б2 и Б3. Међу куглашима, у ревијалном бацању, највише чуњева обориле су Гордана Милошевић из Пожаревца, Јована Булатовић из Београда и Вера Хорват из Руме.

Д. Р.

ГОЛУБАЦ

Цео век на бициклу

Седамдесетпетогодишњи Радисав Ранковић из Миљевића код Голупца већ шест деценија се не одваја од бицикла. Како каже, здравље га добро служи и двоточкашем дневно прелази двадесетак километара. Виталност дугује бициклу, који редовно сервисира, а кад затреба и сам га поправља.

– Скоро цео радни век провео сам на бициклу. Свакодневно сам одлазио на посао и прелазио десетак километара од мог села до суседног Клења где сам радио као шеф рачуноводства у Земљорадничкој задрузи. За ових шест деценија променио сам само два бицикла која су још у возном стању и од којих се и данас не одвајам – каже Радисав.

Ј. Радовановић



Другују шест деценија

ШАБАЦ

Време за чланарину

На прошлонедељној седници Општинског одбора пензионера Шабац, којој су присуствовали и председници месних организација, договорено је да чланарина за 2009. годину износи 20, а уплата у посмртни фонд 50 динара месечно. За земљорадничке пензионере чланарина ће бити 100 динара годишње. То је незнатно повећање чланарина које нису мењане две године. Плаћања чланарине ослобођени су старији од 80 година, као и болесни и сиромашни чланови, на основу одлуке месне организације.



На седници су за нове чланове Општинског одбора изабрани Лепа Лукић и Стеван Матић, који је уједно изабран и за члана Извршног одбора.

Б. Р.



Драгица Јовић Медена

ШАБАЦ

Да се чита и прича

У Геронтолошком клубу у Шапцу представљена је књига „Моја вицотека“ Драгице Јовић, међу пријатељима познатије као Медена. Књига са 225 вицева настала је по наговору пријатеља, уверених да би била штета да се толике досетке забораве и да и други не буду у прилици да их препричавају.

Представљању ове књиге допринос су дали и чланови Музичке сакције шабачког Геронтолошког клуба. **Б. Р.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Активни и пензионери полиције

У полицијској станици Смедеревске Паланке успешно ради и секција пензионера која припада Клубу пензионера Полицијске управе града Смедерева и до сада је, према речима председника секције Новице Рајића, за врло кратко време имала неколико успешних акција.



Новица Рајић

– Секција има 44 члана и прва активност нам је био обилазак наших чланица, којима смо за Дан жена уручили скромне поклоне. Нисмо заборавили ни некадашњи Дан безбедности и полиције, па смо то скромно обележили и присетили се успомена из времена када смо били активни у служби – каже Новица Рајић.

Планирају обилазак болесних чланова којима ће уручити скромне поклоне,

а за касније могуће је и организовање дружења и излета. Међу члановима секције има и оних који пишу песме – један од њих је дојучерашњи активни полицајац, сада пензионер Милован Петровић, па није искључено да му се у догледно време приреди и песничко вече.

Сл. Костантиновић

КИКИНДА

Сала злата вредна

У Дому пензионера у Кикинди налази се и велика сала, површине преко 230 квадрата, коју користи Општинско удружење пензионера овог града.

Пространа сала им много значи с обзиром на то да свакодневно служи за дневни боравак најстаријих Кикинђана, а у каснијим поподневним сатима за пробе чланова њиховог КУД-а „Сунчана јесен“. У њој се одржавају и састанци, а



веома је погодна за пријеме и дружења када кикиндско Удружење угошћује вршњаке из других места.

С. Завишић

БЛАЦЕ

Испунили план излета

Излетом до Ниша и Нишке бање и обиласком знаменитости овог краја – пре свега Ћеле-куле – пензионери из општине Блаце успешно су завршили овогодишњи план излета.

– Планирали смо да организујемо пет излета, што је и остварено и можемо да будемо задовољни – каже секретар организације пензионера Томислав Ловић.

Скоро 400 бачких пензионера посетило је и Јагодину, Пролом бању, Ђавољу варош и Александровац Жупски.

Ж. Д.

ПИРОТ И НОВИ ПАЗАР

Нови сусрет пријатеља

Дводневно дружење инвалидских пензионера Пирота и Новог Пазара у Пироту почетком децембра потврдило је трајну сарадњу ових удружења. Ово је била повратна посета Новопазараца Пироћанцима који су их посетили јула ове године. Првог дана дружење, уз заједнички ручак, потрајало је до касно увече у хотелу „Пирот“, а сутрадан је настављено обиласком недавно отвореног погона фабрике обуће „Тигар“. Гости су напустили Пирот уз поздрав до новог сусрета у Новом Пазару у 2009. години.



Момчило Антић



ПРИЧА 88-ГОДИШЊЕГ КОВАЧА
ИЗ СЕЛА УЗОВНИЦЕ
КОД ЉУБОВИЈЕ

Кад наковањ пропева

Пензионер Раденко Пуцаревић један је од ретких, ако не и последњи који има ковачку радионицу у средњем Подрињу и у њој свакодневно ради

Код Љубовије село Узовница, а у њему пензионер 88-годишњи Раденко Пуцаревић, најстарији ковач-поткивач у Подрињу и шире.

– Бити ковач је мушки посао. Чекићи ти је као маљ. Кад ударим по усијаном гвожђу, наковањ „пропева“.

Овако почиње причу Раденко. Нашли смо га по звуку ковачког чекића који је из гараве радионице допирао до пола села. С лакоћом је ударао у ужарено гвожђе на наковању, дотерујући оштру ивицу поруменеле секире. Са чекићем, наковњем и алатом за поткивање коња и волова другује од тринаесте године.

– Много шта је ваљало научити и направити од гвожђа док нисам положио испит за калфу 1934. године, а 1946. мајсторски испит у Лозници. Ковачку радионицу отворио сам у Узовници 1947. године, у њој и сада радим. Да поткивам коње и волове научио сам за време војске 1946. у Смедеревској Паланци. Некада је у сваком селу постојао ковач, а данас сам у општини Љубовија остао само ја – каже Раденко.

Још користи доста алата који је набавио када је отворио радњу, прави плугове превртаче, дрљаче, копачице и сејаче за кукуруз, поправља кварове на тракторима, комбајнима, али и на камионима и аутомобилима.

– Моји производи су јефтинији 30 одсто од оних из продавница. Сељаци и из суседних општина Бајине Баште, Малог Зворника, Крупња и Братунца и

Сребренице у Републици Српској доносе мотике, раонике, будаке, секире да им поклепам и наоштрим на тоцилу. Многи алатке за оштрење шаљу и аутобусом – објашњава крепки мајстор.

Код мајстор Раденка занат је учило двадесетак дечака из Љубовија, бивше Републике БиХ и из рађевског краја. И сада понеки наврати да упита како га здравље служи и има ли посла.

– Сваки пут кад дођу у посету, пустим сузе радоснице. Како да ми не буде драго кад сам их волео као свог сина Јована... Ето, недавно ми били бивши шегрти Милинко Глигорић, који живи у Шапцу, и Мирко Лукић из Љубовије. Они ме најчешће обилазе, увек донесу и поклон. Кафе и шећера у коцки – прича са осмехом Раденко.

Иако у пензији већ неколико деценија, Раденко је наставио да ради.

– Радњу сам пријавио и на додатни рад плаћам порез. И сад бих примио два момчића на занат. А била би ми то и велика помоћ. Када после клепања алатке треба да наоштрим на тоцилу, искрсне проблем: нема ко да окреће тоцило. Тада ми у помоћ притекне унук Ђорђе. Помогне и кад затреба да се ћумур распали меховима на ножни погон, да буде више жара да би се гвожђе усијало.

Понекад и неко од домаћина мора да помогне када, неретко у расвит зоре, дођу да им се хитно поклепају и наоштре раоници од плуга за трактор да орање

не окасни. Мајстор Раденко тада направи погодбу: одмах ће на посао, ако му домаћин распаљује меховима ватру да у њој усија раонике, а потом да на наковању чекићем искује оштру ивицу. И, буде тако, раоници испод чекића изађу као нови.

Старог мајстора највише брине што нико од млађих неће на занат:

– Унук ми Ђорђе завршио средњу машинску и не може да нађе запослење, а неће да учи да буде ковач и да има посла на претек, од којег би могао лепо да живи. Ето, бавећи се овим занатом успео сам да исфинансирам школовање сина Јована. Завршио је грађевински факултет, а сада је професор у Братунцу. Имам кућу, помоћне објекте, неколико хектара плодне земље поред Дрине, и све пољопривредне машине потребне једном домаћину.

Мајстор Раденко и даље свако јутро, пре него што попије кафу, оде у ковачницу да припреми све што му је потребно за рад. Није навикао да било кога од муштерија врати необављеног посла.

Вана Ђишила

ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА СД „ЈАСЕНИЦА“

Плакета оснивачу и најстаријем члану

На свечаној скупштини СД „Јасеница“ из Смедеревске Паланке поводом обележавања вредног јубилеја – 60-годишњице постојања, пред многобројним гостима из Министарства омладине и спорта, Шкофје Локе, Планинарског савеза Србије и других, највећим аплаузом поздрављен је најстарији члан и један од оснивача „Јасенице“, осамдесеттворогодишњи пензионер Ташко

Марковић. Овом још виталном пензионеру, рођеном 1925. године, председник СД „Јасеница“ Радован Марковић уручио је плакету.

Чика Ташко Марковић, који има 25 година пензионерског стажа, редовно се интересује за резултате које сада постижу чланови спортског колектива у коме је провео најлепше дане младости, док је био планинар,

пилот – једриличар, одличан књиговођа и моделар.

На прослави јубилеја СД „Јасеница“ чика Ташку је срце било пуно видевши доста младих људи, заинтересованих за планинарски, смучарски и оријентациони спорт, који настављају традицију добрих резултата коју су стварале многе старије генерације. **Сл. Костантиновић**



УМЕЋЕ ЈЕДНОГ ВРАЊАНЦА Најдраже мреже за дечје креветиће

То што је као мали изгубио вид несрећним случајем није обесхрабрило Добросава Станковића да се потруди да у животу буде од користи и себи и друштву. Похађао је Специјалну школу за оспособљавање слепих лица и у њој научио да ради на телефонској централи и да плете мреже. Запослио се у БАТ-у, где је стекао пристојну пензију, а слободно време је користио да плете мреже за дечје креветиће, фудбалске, кошаркашке, рукометашке мреже, мреже за риболовце... Није му било равног у целој бившој Југославији.

– Најдраже ми је било да плетем мреже за дечје креветиће, томе сам се највише веселио. Извео сам на пут троје деце, двојицу синова – Слободана и Србу, и кћер Весну. Поносан сам на унуче Јелену, Марију, Далибора, Милоша и Немању, али и на праунуче Јована и Петра. Супруга ме је много чувала и храбро водила кроз живот. Недавно је преминула и отад никуд не излазим – каже, са сетом, Станковић.

Р. Станојковић

НАРОДНА КУХИЊА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Неопходна помоћ

Народна кухиња, коју води Црвени крст Смедеревске Паланке, и поред многобројних проблема са којима се суочава, успешно опстаје и опслужује 120 корисника. Највећи проблем је што корисници суботом и недељом немају оброке, као и то што још 80 особа има потребу за тим, за неке јединим obroком у току дана, али за то недостају средства.

– Иако су нас само четири месеца помагали Влада Републике Србије и Црвени крст Норвешке, уз помоћ



СО Смедеревска Паланка, Народна кухиња је наставила са радом. Оброке, заиста квалитетне, припремамо у кухињи Црвеног крста, само нам је жао што не можемо да их спремимо за још 80 гладних уста. Ипак, мислим да ће се и то у догледно време остварити – нада се Снежана Жарковић, секретар Црвеног крста Смедеревске Паланке.

С. К.



СЛЕПИ ШАПЧАНИН 44 ПУТА БОРАВИО У ХИЛАНДАРУ

Лукина бројаница с хиљаду молитви

Одлазак на Свету гору по духовност и снагу
за превазилажење животних искушења

Педесетогодишњи Шапчанин Лука Младеновић недавно се вратио са још једног пута у Хиландар: у протеклих више од двадесет година овај човек који је од рођења слабо-вид, а од 18. године потпуно слеп, у потрази за духовношћу, боравио је у највећој српској светињи на Светој гори 44 пута.

– Први пут сам био у Хиландару 1986. године. После мог крштења, редовно сам, сваког викенда, одлазио у манастир Каону, где сам познавао старца Теофила Станировића, и своје духовно стање сваки пут обогаћивао и све више сазнавао о животу и вери хришћанској. После Каоне, када више није било оца Теофила, мог великог пријатеља, духовност сам потражио и у манастиру Радовашница уз свесрдну помоћ оца Николаја Малишића.

Чести одласци у манастире створили су код мене жељу да одем и на Свету гору. У првом сусрету са Светом гором, у познанству са старцем Никанором, оцем Митрофаном, Павлом,

Арсенијем... у правом смислу речи доживео сам препород – прича Младеновић. .

Иако све на Светој гори, у Хиландару, није могао да види, све је осетио и било је, каже, као да је прогледао, чак ни један једини предмет није дотакао или закачио: све што се ту налази „видео“ је захваљујући речима пријатеља и сабраће, препознавао је сопствену духовност.

– После толико одласка у Хиландар тачно знам редослед целивања икона у сваком храму, што је запањило моје сапутнике из шумадијске епархије са којима сам овог пута путовао у Свету гору – каже Лука.

Када се овај наш суграђанин ускраћеног вида врати у Шабац, налази снагу да као председник Међуопштинске организације слепих и слабовидих Мачванског округа даље води борбу за бољитак живота оних што не виде (њихово запошљавање, школовање, преквалификацију...). Како каже, из Хиландара се врати препорођен, „као нов“ и

на околинду шири позитивну енергију.

– Кад год одлазим у Свету гору радујем се, а када

са великим крстом, а, како нам Лука рече, има 300 чворића и он се три пута на дан Христу моли; тачније,



У Хиландару Лука као да прогледа

се враћам помало сам тужан и већ мислим када и како ћу наредни пут отићи да, како данас кажу, „напуним батерије“ и смогнем снагу за превазилажење наредних животних искушења – објашњава Лука.

Све време разговора, Лука Младеновић у рукама пребира чвориће на бројаници коју је донео из Хиландара када је у овој светињи боравио први пут. Бројаница је необично дугачка и

бројаница има хиљаду молитви и садржи сва духовна богослужења.

Овај наш суграђанин има две ћерке и унуче Николину, Теодору, Младена и Вука, а све их је учио и учи да не изгубе духовност и да буду добри људи.

Поред Хиландара, Лука је на Атосу посетио и све друге (грчке, руске, бугарске, румунске...) манастире. Али, Хиландар је један.

Балша Радовановић



Како до листа

Од 1987. године добијам и читам „Глас осигураника“ и, ако затреба, и плаћао бих само да га и даље примам. Велики број пензионера из наших осам месних заједница такође би волео да добија лист, само не знају на који би начин могли то да остваре, па молимо да нам одговорите.

Лично бих желео да у листу прочитам о томе да ли за пензионере постоје неке бенефиције и какве (за плаћање струје, телефона, ТВ претплате, партиципације за здравство) и нешто више о алтернативној медицини (лековитом биљу и слично).

Допадају ми се рубрике о пензионерима из разних крајева и о раду њихових организаација и мислим да треба да их буде још више и из свих крајева наше земље.

С поштовањем,

**Драгутин Жиловић,
Голово код Чајетине**

ОДГОВОР: Наш лист је бесплатан и може да се добија на кућну адресу, као што га и ви добијате, па ваши суграђани који би желели да им поштар доставља новине треба да се јаве нашој редакцији. Бројеви телефона су у импресуму. С обзиром на то да се лист шаље и свим удружењима и клубовима пензионера, могу да га потраже и причитају и у организацији којој припадају.



Вратите нам трамвај

За муке нас, мештана Раковице, као да нико не мари, а ако надлежни добијају наш лист, можда ће и прочитати шта нам се дешава. Када је летос, по ко зна који пут у протеклих неколико година, трамвај на линији број три замењен аутобусом, прва информација је била да је то због рада у Савској улици који ће потрајати нешто више од месец дана. Затим су радови проширени и на Булевар војводе Мишића, па је рок продужен.

Иако су више пута до сада објављиване вести да ће трамвај поново почети да ради на овој линији од овог па од оног датума, ништа од тога. Последња информација је била да ће кренути средином децембра, али је сада и то опет умерено за не-зна-се-када.

Аутобус вози на тој линији, није да не вози, али, као прво, не иде до Ташмајдана већ само до железничке станице. Затим, он мора да иде улицом куда и сви аутомобили и где је ујутру неописива гужва па много више времена треба да се стигне на посао. А одавде, из Раковице, нема баш много других могућности за превоз, чак је и Ресник упућен на ову линију. Зато, ако већ не може да се избегне учестало укидање трамвајског саобраћаја, онда би бар било лепо када би се поштовали неки рокови и када би људи тачно знали на шта и када могу да рачунају по питању превоза. Поготово када је то мање-више једина нормална веза са градом. Ем нико и не помишља да нам уведе још који превоз, ем и овај једини који имамо више не ради како треба него што ради.

**Д. Димитријевић,
Београд, Раковица**

Баш смо кул

Пре неки дан видим како су неки странци (Енглези, ваљда) после боравка у Београду написали да је ово најбољи град у Европи за провод. И да је баш кул. И да тако мисле и други странци који су овде били.

Па нешто размишљам, што нас не питају о том кул граду ујутру у пола осам кад, на пример, у осам аутобуса заредом не можемо да уђемо јер нема места ни за иглу; или кад падне киша и све стане, и кола и аутобуси и троле, јер је смак света кад је мокро; или...

Али, што да набрајам, кад овде сви то одлично знамо. Из искуства. На сопственој кожи. И кад је тај исти провод нама прилично недоступан, јер не бројимо за њега фунте на хиљаде, него динаре на стотине. Па онда баш и није тако кул.

У сваком случају, драги странци, хвала на лепом мишљењу. Ми ћемо и други пут кад нам ви дођете да се правимо да и ми бројимо то што и ви (те фунте) и трудићемо се да не схватите како ми у ствари живимо. Такви смо. Важно нам је да ви мислите да је нама баш добро, а како нам је у ствари, то ћемо увек само ми овде знати.

**В. Јаковљевић,
Београд**

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pio.rs



Природни прираштај становништва

представља разлику броја живорођених особа и броја умрлих особа на одређеној територији у одређеном времену.

Приход Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање

чине средства: доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање; за пензијско и инвалидско осигурање која се у случајевима и под условима утврђеним законом обезбеђују у буџету; од имовине којом располаже фонд; од камата остварених пласманом сопствених прихода Фонда, у складу са законом, пословним банкарством, на тржишту новца или куповином обвезница чији емитент је држава; субвенција и донација; остварена продајом друштвеног капитала, друштвених и јавних предузећа или њихових делова, у складу са законом; дивиденде на акције по основу ранијих улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом; из других извора.

Просечна годишња зарада у Републици

је просечан износ годишње зараде исплаћене по запосленом у Републици у години за коју се доприноси обрачунавају и плаћају, према објављеним подацима републичког органа надлежног за послове статистике.

Просечна месечна зарада у Републици

је просечан износ месечне зараде исплаћене по запосленом у Републици, према објављеним подацима републичког органа надлежног за послове статистике.

Просечно трајање живота

представља, у просеку, број година живота лица из одређене старосне групе под условом да оно има исту вероватноћу смртности као и преостали чланови те старосне групе.

(Извор: „Речник појмова из пензијског осигурања“, аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Упис стажа предузетника у радну књижицу

Захтев за упис стажа предузетници подnose филијали Фонда ПИО надлежној према седишту радње. Уз захтев се доставља радна књижица, фотокопија личне карте и фотокопија пријаве на осигурање и одјаве осигурања.

Уколико пријава, односно одјава није поднета, уз захтев се подноси решење надлежног органа о почетку и престанку обављања самосталне делатности или уверење надлежног општинског органа издато на основу члана 161 ЗУП-а.

Упис стажа у радну књижицу за предузетнике може се извршити најраније од 1. 1. 1965. године. Стаж навршен до 31. 12. 1964. утврђује се решењем.

Ако је захтев за упис стажа поднет за период од 1. 1. 1965. до 30. 6. 1970. године, уз њега се не доставља уверење Пореске управе, јер је евиденцију о плаћању доприноса за ПИО за тај период водио Фонд ПИО самосталних делатности и документација о томе се налази у Фонду.

Ако је захтев за упис стажа за период после 1. 7. 1970. године, уз захтев треба приложити уверење надлежне организационе јединице Пореске управе. У уверењу Пореске управе морају бити исказане основица доприноса и висина плаћеног доприноса за сваку годину посебно.

Ако су за тражени период у матичној евиденцији регистровани подаци из пријава М-1/СП, М-2/СП и М-4/СП, подаци се уписују у радну књижицу, штампа се уверење о подацима регистрованим у матичној евиденцији и доставља се осигуранику.

Уколико подаци нису регистровани у матичној евиденцији, у поступку по захтеву за упис стажа сачињавају се пријаве М-1/СП и (или) М-2/СП и уноси у матичну евиденцију. Један примерак се доставља и осигуранику.

Након уноса података из пријаве М-1/СП и М-2/СП, на основу уверења Пореске управе, односно документације Фонда, сачињава се пријава М-4/СП и уноси у матичну евиденцију.

Потом се уписује стаж у радну књижицу, штампа уверење о унетим подацима и доставља осигуранику.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу



Допринос и војни рок

Ж. Милосављевић – Нови Сад: Да ли предузетник самосталне делатности, који иде на редовно одслужење војног рока, може да настави да уплаћује доприносе за пензијско и инвалидско осигурање током служења војног рока и да касније то упише као стаж? Делатност би обављао преко пуномоћника, тј. радња би била активна.

Одговор: Предузетник може, за време служења војног рока, привремено да обустави рад због одласка на

одслужење војног рока. За то време није у обавези да плаћа допринос, тј. обавезе у том смислу мирују. Међутим, сходно члану 51 Закона о ПИО, осигураник самосталних делатности има право да уплатом доприноса за ПИО покрије и време привремене обуставе обављања самосталне делатности и да регулише ово време као стаж који ће му се рачунати у стаж осигурања. Према томе, нема законских сметњи да се и за време служења војног рока настави са уплатом доприноса за ПИО.

Накнаде и породична пензија

Бранка Јечменица – Чачак: Молимо да нам појасните да ли се члан 117. став 3. Закона о ПИО односи и на кориснике породичне пензије који су чланови управних и надзорних одбора у установама културе.

Напомињем да чланови ових органа у установама културе Чачка не примају зараду већ накнаду, према градској одлуци, и да она износи „пет одсто просечне бруто зараде по запосленом у привреди по једној седници органа“. Да ли је могуће да лице изгуби право на породичну пензију ако као члан Управног одбора прими накнаду од 2.190 динара, и то по одржаној седници (седнице се одржавају неколико пута годишње)?

Одговор: Корисницима породичне пензије који ступе у било који вид осигурања за време тог осигурања обуставља се исплата породичне пензије. То значи да право на породичну пензију и даље није спорно, али за време трајања осигурања исплата пензије се обуставља. Том приликом нема значај која врста осигурања је у питању. Конкретно, ако се ради о исплати уговорене накнаде за обављање дужности одборника или члана управног одбора, ма колико мали био износ те накнаде, прерачунава се колико он покрива дана осигурања, па се за толико дана, од момента исплате накнаде, обуставља исплата, односно умањује породична пензија.

Инвалиди и увоз аутомобила

М. Јездимировић – Чачак: Да ли инвалиди и даље имају право на увоз моторних возила из иностранства и под којим условима, односно чега су све ослобођени приликом плаћања возила, која документа треба да приложи и коме се подноси захтев? Ја сам ратни војни инвалид без ноге са 100 одсто неспособности и поседујем возачку дозволу.

Одговор: Према Уредби о измени Уредбе о царинском дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга, од јануара 2006. године, између осталог, и лица са статусом ратног војног инвалида од I до V групе имају право на ослобађање од

плаћања увозних дажбина на увоз моторних возила. Лица са утврђеним телесним оштећењем од 100 одсто по једном основу имају право на рефундацију плаћеног ПДВ-а.

Захтев за утврђивање степена телесног оштећења, са медицинском документацијом и решењем о статусу ратног војног инвалида, подноси се надлежној филијали ПИО ради оцене органа вештачења. По завршеном вештачењу, филијала ПИО доставља потврду Министарству за рад и социјалну политику, које у складу са утврђеним чињеницама издаје потврду о ослобађању од плаћања увозних дажбина, као и потврду за рефундацију плаћеног ПДВ-а. Ове потврде се достављају подносиоцу захтева.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЈОВИЧИЋ	ПРЕФИКС ЗА СТАРО ВРЕМЕ	УГОСТИ- ТЕЉСКИ ОБЈЕКТ	ВРСТА ЗЕЉАСТЕ БИЉКЕ, ШПАРГЛА	ЕКСПЕ- РИМЕНТ	ДЕСПОТ, НАСИЛНИК	СКР. НОВИНСКЕ АГЕНЦИЈЕ ГАБОНА	ЦИНИЧНА ОСОБА, ДРЗНИК
ПРА- РОДИТЕЉ							
ИТАЛ. КОМПО- ЗИТОР, ОТОРИНО							
ЛЕК ЗА ГЛАЗО- БОЉУ							
ГЛАС ОСИГУ- РАНИКА	ОТАЦ ОДМИЛА					ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ	
	ТРОПСКИ ВЕТРОВИ					ИСИДОРА СЕКУЛИЋ	
РАНИ ЛУК				ИМЕ ГЛУМ- ЦА НОЛТА			
				ИМЕ БОКС. ТАЈСОНА			
ЈЕДАН ОД МУС- КЕТАРА							ЗБРКА, МЕТЕЖ
ФРАНЦ. КЊИЖЕВ- НИЦА, ФРАНСОАЗ						ОЗНАКА ТОНЕ	
						ЕВРОПСКА ДРЖАВА	
ФРАНЦ. ДРАМСКИ ПИСАЦ, ЖАН					СИМБОЛ ЛАНТАНА		
					СТОЧНИ ЛЕКАР		
СИМБОЛ ТРИТИ- ЈУМА		РАСКРС- НИЦА					
		ВРСТА ПИТЕ					
ИЗВРШНИ БИРО (СКР.)			ЈЕДАН АСТЕРОИД				
			МУШКО ИМЕ				
ГЛАС ОСИГУ- РАНИКА	24. И 8. СЛОВО			АРТИЉЕР. ОРУЖЈЕ			
	ПОСТУПАК КАО УЗОР			СТ. МЕРА ЗА ЖИТО			
ПРИМЕ- ЊИВАЊЕ							
ВРСТА АНТИ- БИОТИКА							
ОСТРВО У ГРЧКОЈ							
ОЗНАКА МЕТРА		НАНОС У ПУСТИЊИ					ПОТВРД- НА РЕЧ
		ОЗНАКА ВАЉЕВА					
ЖЕНСКО ИМЕ						ОЗНАКА ДИНАРА	
						ОЗНАКА ЗА КАРАТ	
ЛЕКАРКА ЗА РАНЕ, ВИДАРКА							

Решење из прошлог броја: простор, распра, естрада, окрет, в, крамари, рива, ас, Ена, бс, тк, како, анатом, статива, Либанац, а, орати, варити, иранист, тата, ер, Ери, д, с, ља, март.



Молим за реч

Шта вреди што је у вину истина, кад немам ни за шприцер.

Две вести. Прво добра: влада каже да за нашу кризу има лека. Лоша вест: најављено је поскупљење лекова.

Контрасти се привлаче. Предузећа нам јавна, а примања тајна.

Дејан Патаковић

(X)уморне мисли

Од Међународног монетарног фонда смо тражили паре, а одобрио нам је стезање каиша. Дај шта даш!

Пошто нам је кратак губер, покривамо се и ушима.

Чему чуђење?! У ЈАТ-у имају небеске плате, а ми доле земаљске.

Витомир Теофиловић

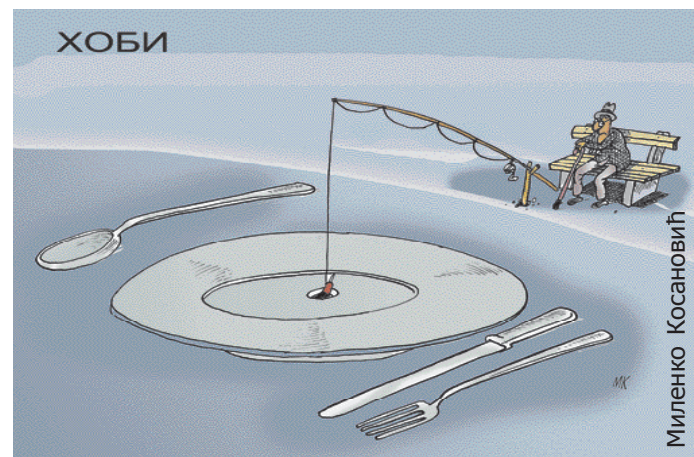
Ко за инат

Многи су бадава одрасли. Нису постали људи.

Опасао сам се експлозивом. Идем да минирам састанак.

За свађу је потребно двоје. А ко за инат баш нико да наиђе.

Зоран Т. Поповић





ЗАШТО ЈЕ СВЕТИ НИКОЛА НАЈЧЕШЋА СРПСКА СЛАВА

Исцелитељ Словена са Дона

Црква светог Николе у Барију

Свети Никола, 19. децембра, једна је од најчешћих крсних слава у Србији, па није на одмет да многе домаћине подсетимо на неке занимљивости из живота овог светитеља, заштитника сиромашних и морнара, али и дародавца из чијег је понашања настала легенда о Деда-Мразу.

Свети Никола је рођен у граду Патара у Малој Азији, у време римског цара Валеријана. Још као дете показивао је необичне душевне дарове. Када је одрастао и изучио школе, желео је да ступи у свештенички чин, па га је његов стриц, архиепископ, произвео за свештеника града Мира.

Од родитеља је наследио велико богатство којим је почео да помаже сиротињу, делећи милостињу и удајући сироте девојке. Када су га, по смрти стрица, епископи и свештеници из Ликијске области, као највреднијег и најревноснијег, изабрали за архиепископа мир-ликијског, Никола је поучавао народ у вери не само у цркви, већ и по домовима, на улици и на сваком месту: младиће је саветовао, обилазио болесне, сужње откупљивао и пуштао на слободу, жалосне тешио, а грешницима показивао пут и начин да се поправе.

Када је, под царем Диоклецијаном, настало љуто гоњење хришћана, Никола је допао тамнице и у њој провео много година, све док цар Константин није свима дао слободу, па се Никола опет вратио на своју архиепископску столицу. Обилазећи света места, путовао је лађама, и из тог доба поти-

чу прве приче о чудним случајевима у којима је спасавао морнаре и бродове из погубних олуја, због чега је и постао заштитник морнара.

Има много легенди о томе како је Никола помагао људима у беди и невољи, али је мало познато да је при том желео да остане анониман, остављајући новац у одевне предмете људи.

Тако је, по легенди, у Миру живео неки сироти човек који је имао три прелепе ћерке, али није могао да их уда јер није имао новца за мираз. Никола је, сазнавши то, једне ноћи поред узглавља најстарије ћерке оставио чарапу пуну златника. Породица је била изненађена, а отац је одмах кренуо да удаје прву ћерку. Никола је све то поновио и за остале девојке, а када је отац сазнао ко је био добротвор, отишао је до њега да му захвали. Скроман као и увек, Никола је само благосиљао домаћина.

Управо из ове приче произашла је легенда о Светом Клаусу, Деда-Мразу, који уочи Божића оставља у чарапи на огњишту поклоне деци.

Никола је до дубоке старости управљао црквом и народом, и чинио добра дела. Умро је 19. децембра 345. године, а сахрањен је у саборној цркви мир-ликијске митрополије где је много година почивао.

Скити, Словени са Дона, посећивали су његов гроб тражећи избављење и доводили болесне ради излечења. Они су ка-сније населили наше крајеве, па се тиме, како се наводи на сајту Српске

православне цркве, може објаснити зашто је свети Никола толико омиљен код Срба.

У једанаестом веку Турци су освојили целу Малу Азију, па и град Мир. Због тога становници су бежали од стравичних злостављања.

Године 1096, по предању, свети Никола се у сну ратио свештеку из Барија (Италија), рекао му да не жели да му кости почивају у „безбожничком граду“ и замолио га да му мошти пренесе у Бари, на сигурно тле. Овај је тако и учинио: прерушен у трговца са три брода пуна жита посетио је Мир и 9. маја пренео мошти светитеља у Бари, у манастир светог Јована Претече. Народ је одмах почео да се скупља око манастира тражећи излечење. После три године подигнут је храм светом Николи у част, у коме је Стефан Дечански, српски краљ, повратио вид и у знак захвалности храм опточио сребром.

Православни верници славе спомен на дан смрти Светог Николе 19. децембра, по новом, или 6. децембра, по старом календару.

Свети Никола се прославља и 22 (9) маја, у знак сећања на пренос његових моштију у Бари.

